



Vlaams  
Parlement

vergadering **20**  
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

## **Plenaire Vergadering**

van 11 januari 2017

## INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	
Wijzigingen onder de toegevoegde leden	5
BELANGENCONFLICT over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid	
Samenstelling van de delegatie	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	6
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de nieuwe evoluties in het dossier biomassa-centrale Langerlo en de invloed hiervan op de subdoelstellingen voor groene stroom	6
ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de groeiende vraag naar meer sociale correcties in het licht van de steeds stijgende energiefacturen	9
ACTUELE VRAAG van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over maatregelen ten aanzien van gemeenten die het bindend sociaal objectief sociale huurwoningen niet halen	14
ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het zogenaamde Right to Challenge, het recht om als burger de overheid uit te dagen, in Vlaanderen	17
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de paradox in onze houding in en over het verkeer, in het bijzonder wat het overtreden van de maximumsnelheid betreft	21
ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de samenwerking met de federale overheid bij de aanpak van de radicalisering in de gevangenissen	
ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de radicalisering in de Vlaamse gevangenissen	
ACTUELE VRAAG van Ward Kennes aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van radicalisering in de gevangenissen	23
ACTUELE VRAAG van Grete Remen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over een duurzame ondersteuning van startende ondernemingen	30
ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over procedurele moeilijkheden bij het verlenen van vergunningen voor zorgwoningen	32

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de onderwijsverstrekking aan jonge asielzoekers die worden overgeplaatst	35
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de discussie betreffende de hervorming van het secundair onderwijs en het halen van de vooropgestelde timing	
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken van de onderwijshervorming	38
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	44
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het protocol van toetreding van de Regering van de Russische Federatie tot het Verdrag van 16 december 1988 inzake de bouw en werking van de "European Synchrotron Radiation Facility" (Europese synchrotronstralingsfaciliteit), ondertekend te Grenoble op 23 juni 2014 en te Parijs op 15 juli 2014 – 864 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	44
Artikelsgewijze bespreking	44
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, wat de subsidiëring van de infrastructuur van de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf betreft – 969 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	45
Artikelsgewijze bespreking	45
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brusseele, Axel Ronse, Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy betreffende de doorstroom van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt – 821 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3	
Bespreking	45
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Ann Brusseele, Bart Van Malderen en Elke Van den Brandt betreffende de ontoelaatbaarheid van schoonheidswedstrijden voor kinderen – 860 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	48
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over betere toegankelijkheid van gebouwen voor personen met een beperking – 1023 (2016-2017) – Nr. 1	
Verslag	50
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over het aanpassen van de administratieve en klachtenprocedure bij de verhuur van sociale woningen door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) – 1024 (2016-2017) – Nr. 1	
Verslag	51
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over goedkope woonvormen zoals de tiny houses – 1025 (2016-2017) – Nr. 1	
Verslag	52

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het protocol van toetreding van de Regering van de Russische Federatie tot het Verdrag van 16 december 1988 inzake de bouw en werking van de "European Synchrotron Radiation Facility" (Europese synchrotronstralingsfaciliteit), ondertekend te Grenoble op 23 juni 2014 en te Parijs op 15 juli 2014 – 864 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	52
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, wat de subsidiëring van de infrastructuur van de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf betreft – 969 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	52
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brusseele, Axel Ronse, Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy betreffende de doorstroom van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt – 821 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3 Hoofdelijke stemming	53
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Ann Brusseele, Bart Van Malderen en Elke Van den Brandt betreffende de ontoelaatbaarheid van schoonheidswedstrijden voor kinderen – 860 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	53
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	53
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	56
Individuele stemmen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	56

## **OPENING VAN DE VERGADERING**

### **Voorzitter: de heer Jan Peumans**

– *De vergadering wordt geopend om 14.08 uur.*

**De voorzitter:** Dames en heren, de vergadering is geopend.

## **VERONTSCHULDIGINGEN**

**De voorzitter:** Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Francesco Vanderjeugd: ambtsverplichtingen;

Lies Jans, Els Robeyns, Ann Soete, Güler Turan, Christian Van Eyken, Sabine Vermeulen: gezondheidsredenen.

## **SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES**

### **Wijzigingen onder de toegevoegde leden**

**De voorzitter:** Dames en heren, voor de VB-fractie heeft de heer Guy D'haeseleer als toegevoegd lid zitting in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen.

Hij heeft niet langer zitting in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid.

## **BELANGENCONFLICT over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid**

### **Samenstelling van de delegatie**

**De voorzitter:** Dames en heren, op 22 december 2016 hebben wij een belangenconflict ingesteld met het oog op overleg met het Brussels Hoofdstedelijk Parlement over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid.

Het Uitgebreid Bureau heeft op 9 januari 2017 beslist de delegatie van het Vlaams Parlement samen te stellen uit de voorzitter van het Vlaams Parlement en één vast en één plaatsvervangend lid per fractie.

Vanwege de fracties heb ik de volgende voordrachten ontvangen:

voor de N-VA-fractie: de heer Matthias Diependaele als vast lid en de heer Bart Nevens als plaatsvervangend lid;

voor de CD&V-fractie: de heer Peter Van Rompuy als vast lid en de heer Michel Doomst als plaatsvervangend lid;

voor de Open Vld-fractie: de heer Jo De Ro als vast lid en mevrouw Gwenny De Vroe als plaatsvervangend lid;

voor de sp.a-fractie: de heer Bruno Tobback als vast lid en de heer Joris Vandenbroucke als plaatsvervangend lid;

voor de Groenfractie: de heer Björn Rzoska als vast lid en mevrouw An Moerenhout als plaatsvervangend lid;

voor de VB-fractie: de heer Chris Janssens als vast lid en de heer Stefaan Sintobin als plaatsvervangend lid.

Is het parlement het met die samenstelling eens? (*Instemming*)

## **INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 60/13)

### **ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de nieuwe evoluties in het dossier biomassa-centrale Langerlo en de invloed hiervan op de subdoelstellingen voor groene stroom**

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Mijn beste wensen voor 2017 aan iedereen.

Minister, het kleine Estland verovert Vlaanderen. We hebben geleerd uit de voorlopige subdoelstellingen die in juli zijn vooropgesteld, en op basis van het windplan, dat u uitgaat van scenario 2. In scenario 2 wordt in een bepaalde hoeveelheid biostroom uit biomassa voorzien, ermee rekening houdende dat Max Green waarschijnlijk zou kunnen worden stilgelegd voor 2020. Dat is het scenario 2.

U kunt aan de toewijzing van de ondersteuning aan Langerlo niets doen, want de definitieve bandingfactor werd getekend door de vorige regering, tenzij er andere elementen zouden kunnen meespelen. We weten allemaal dat u en wij koele minnaars zijn van dergelijke biomassacentrales, zeker als het gaat over oude steenkoolcentrales die omgebouwd worden, dus met een laag rendement. Tegelijkertijd bent u ook bezorgd om het halen van de klimaatdoelstellingen. Misschien moet de energiemix dan worden gewijzigd.

Nu lezen we in de krant dat eventueel de mogelijkheid bestaat dat men van ongeveer driekwart van waarin u hebt voorzien aan groene stroom uit biomassa om uw doelstelling te kunnen halen, en die afkomstig is van Langerlo, zou proberen de brandstofcontracten te wijzigen. Uit wat ik kan lezen uit de krant, zou ik veronderstellen dat u dan zegt dat u daar dan eventueel wel mee akkoord kunt gaan. Mijn vraag is: gaat u daar wel of niet mee akkoord? Als men die contracten kan wijzigen, wat is dan de invloed daarvan op de definitieve subdoelstelling hernieuwbare energie tegen 2020 voor het onderdeel groene stroom uit biomassa?

**De voorzitter:** Minister Tommelein heeft het woord.

**Minister Bart Tommelein:** Eerst en vooral aan iedereen een gelukkig jaar, ook aan de vraagsteller.

Deze beslissing is slechts een stap in het dossier Langerlo. Er zullen nog verschillende andere stappen volgen. Ik blijf het volgen met argusogen.

Dit is geen beslissing, dit is een eensluidend advies van het Vlaams Energieagentschap (VEA) op basis van de adviezen van Fedustria, Cobelpa en de OVAM. Die waren eensluidend positief over het feit dat de grondstof niet wordt gebruikt als industriële grondstof, met andere woorden dat er geen reden was om daar beslissingen in te nemen waardoor het verdere proces niet zou kunnen doorgaan.

Wat betreft de doelstellingen, u kent mijn standpunt, net zoals u ben ik een koele minnaar. De voorlopige bandingfactor is door de vorige regering goedgekeurd, de definitieve door de huidige regering, omdat aan alle voorwaarden was voldaan.

De beslissing dat Langerlo op dit moment verder zijn proces heeft, heeft voorlopig geen impact op het energieplan. Ik heb inderdaad deze beslissing van de vorige en huidige regering meegenomen in het energieplan. Ik heb als minister de beslissingen van de regering te respecteren, tenzij ik met die regering tot een andere beslissing kom, wat vandaag niet het geval is. Het is een juridisch dossier, ik geef het toe.

Ik blijf uiteraard de subdoelstellingen in het energieplan op de voet volgen. U weet dat er een stakeholdersoverleg komt. We gaan dat jaarlijks evalueren. Maar mijn grootste wens is dat we de bevolking nog verder kunnen blijven stimuleren, en natuurlijk ook de bedrijven en de overheden, om onze doelstellingen sneller te behalen dan oorspronkelijk is gepland.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Ik kan de vraag ook op een andere manier formuleren. In de huidige maximale ondersteuning, die definitief moet worden gelegd in functie van de feitelijke installatie, spelen een aantal parameters een rol. Er is de brandstofkost. Ook het transport van die brandstof is een belangrijke factor. De ondernemer kan eventueel ook spreken over de elektriciteitsprijs die ondertussen gedaald is. Tegelijkertijd moet men rekening houden met de timing en de financiering.

Het enige waar ik nu bang voor ben, is dat men enkel spreekt over de brandstofpost en 'brandstofsoort' en dat men niet tegelijk onderhandelt over de rest. Zo is de ondersteuning voor de Vlaming uiteindelijk hetzelfde of zelfs meer dan wat momenteel op de tafel ligt. Exporteren van Estland naar Vlaanderen is korter dan van Canada naar Vlaanderen. Daar moet men rekening mee houden, en ook met de elektriciteitsprijzen.

Bovendien wil ik ook wijzen op de rigiditeit van het Vlaams Energieagentschap (VEA) en van de regelgeving waardoor men ondertussen de installatie niet technisch kan aanpassen om bijvoorbeeld B-hout te kunnen opbranden.

**De voorzitter:** De heer Bothuynne heeft het woord.

**Robrecht Bothuynne (CD&V):** Minister, net als u zijn wij een groot voorstander van zonne- en windenergie, maar ook van geothermie en andere vormen van groene-energieproductie. Desalniettemin stellen we vast dat u in uw berekening voor uw groenestroomdoelstelling voornamelijk rekent op biomassa. Steunend op beslissingen uit het verleden enzovoort, is dat allemaal te begrijpen.

U volgt heel kritisch het dossier van Langerlo op, in de stille hoop dat u het kunt begraven. Toch hebt u die biomassa nodig en op dit moment zitten we zelfs met de paradox dat er in Vlaanderen honderdduizenden tonnen houtafval opgeslagen liggen, en dat er zelfs een probleem is met de opslag van houtafval dat geen bestemming vindt, noch in de spaanderplaatindustrie, noch in de verwerking tot energie.

Wat ons betreft, kan biomassa altijd een onderdeel zijn van een duurzame energiemix, als dat op een efficiënte manier gebeurt, als men daarmee tegelijk elektriciteit en warmte opwekt, en als het echt om duurzame biomassa gaat. Wij vragen u dat u daar een strategie rond ontwikkelt, zodat we biomassa effectief op de juiste manier kunnen inpassen in onze groene-energiemix, en dat u daar snel werk van maakt.

**De voorzitter:** De heer Schiltz heeft het woord.

**Willem-Frederik Schiltz (Open Vld):** Minister, wij stellen met u vast dat aan dit dossier beleidsmatig weinig veranderd kan worden. Het is geruststellend te vernemen dat u de zaak van zeer kortbij volgt. Als zich inderdaad een

gelegenheid voordoet waarbij we van dit niet zo boeiend project af zouden geraken, zouden we betere dingen kunnen realiseren, om nog maar te zwijgen van de kosten die ermee gepaard gaan.

Wat zijn de volgende stappen in de beslissingsprocedure? Wanneer verwachten we nieuwe informatie die meer duidelijkheid brengt omtrent dit project, dat het zal doorgaan of niet?

**De voorzitter:** De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen):** Voor wie Limburg goed kent, is Langerlo een deelgemeente van Genk. Voor de meeste anderen staat Langerlo synoniem met een subsidieverslindende toekomstige machine waar hoe langer hoe minder mensen achter staan. Ook uw eigen voorzitter zei onlangs nog: "Biomassa is geen goede technologie en er zal met een vergrootglas moeten worden gekeken om uit te pluizen of we hier niet onderuit kunnen komen."

Ik neem aan dat u dat vergrootglas nog niet hebt gevonden, of er nog niet door hebt gekeken, maar ik hoop dat u het vooralsnog zult vinden, zodat we met minder geld andere en betere hernieuwbare technieken kunnen toepassen.

Mijn vraag is dus: wat is uw plan B om de hernieuwbare doelstellingen te halen indien deze centrale er – hopelijk toch – niet zal komen?

**Minister Bart Tommelein:** Mijnheer Gryffroy, uiteraard wacht ik ook op het financieel plan. Ik zou wel eens willen weten hoe het financieel plan van de overnemer van het vorige contract, van de vorige firma, juist in elkaar zit. Dat is voor mij op dit moment ook nog geen openbaar document. Hoe de definitieve nieuwe bandingfactor er zal uitzien, is voor mij ook nog onduidelijk. U vraagt mij of er nog andere stappen zijn. Ja, er zijn nog andere stappen. Ik zal er nauwgezet op toezien of aan de voorwaarden van de beslissing van de Vlaamse Regering blijvend wordt voldaan.

Mijnheer Danen, het is niet omdat ik een vergrootglas heb en een vergrootglas gebruik, dat ik iets vind. Want als daar niets ligt, mag je daar een telescoop op richten, dan ligt er niets. Ik handel op een juridisch correcte manier. Ik draag rechtszekerheid hoog in het vaandel. Anders kunnen wij beginnen met bij alle beslissingen die wij hebben genomen ten aanzien van om het even wie, burgers en bedrijven, te zeggen dat wij daarover opeens een ander idee hebben gehad en dat wij het eventjes aan de kant schuiven. Zo zit ik niet in elkaar, en zo zal ik niet in elkaar zitten. Maar ik maak er geen geheim van, mijnheer Schiltz – u weet dat, en iedereen weet dat, ik zie dat ik wat medestanders heb –, dat dit inderdaad een project is dat een beslissing en een ondersteuning heeft gekregen dat heel veel vragen oproept, ook bij de gewone burgers, en ook bij mensen die zich afvragen of we nu inderdaad een dergelijke ondersteuning zullen geven voor een tijdelijk project. Het is maar een tijdelijke ondersteuning, voor tien jaar, die werd beslist.

Wat zijn nu de volgende stappen? Dit is een kleine stap. Dit is gewoon de vraag in de procedure, die decretaal vastligt, of die grondstoffen beantwoorden aan de voorwaarden opdat ze niet als basisgrondstof worden gebruikt in Vlaanderen. Mijnheer Bothuyne, u kunt dan zeggen dat er ook eigen grondstoffen mee moeten worden genomen. Die opmerking stond ook in een van de adviezen. Maar natuurlijk, als dat in strijd is met het vrije verkeer van goederen binnen Europa, dan krijg je een andere discussie.

Ik ben niet tegen biomassa. Ik heb al verscheidene keren gezegd dat ik voor kleinschalige biomassacentrales en biomassa-projecten ben. En dat wij onze biomassa-projecten zo veel mogelijk moeten kunnen koppelen aan warmtenetten. Dat zijn zaken waarover ik het wil hebben. Ik geef eerlijk toe dat ik het moeilijk



heb met een beslissing die in het verleden is genomen. Maar goed, een grote biomassacentrale in Gent, een grote biomassacentrale in Genk, en klaar is kees. Er wordt van niemand meer een inspanning gevraagd op de energieomslag in Vlaanderen. Wel, ik heb een andere weg gekozen. Ik wil die blijven gaan. Ik roep alle bedrijven en overheden en gemeenten en iedereen die verantwoordelijkheid draagt, maar ook de burgers, op om verder te gaan met investeringen in zonne- en windenergie en in warmtenetten, met inbegrip van geothermie. *(Applaus bij Open Vld en CD&V)*

**Andries Gryffroy (N-VA):** Ik denk dat in Gent meer de emo dan de ratio heeft gespeeld. We moeten eerlijk toegeven dat iedereen het er hier in dit parlement over eens is dat Langerlo een zeer inefficiënte, omgebouwde steenkoolcentrale is. Als we die kunnen begraven, zullen we dat ook doen. Ik hoop dat u daarachter staat. Men spreekt over het brandstofcontract, en men maakt daar een opening, maar ik heb nog heel wat andere parameters. Ik wil graag het totale plaatje zien, om zeker te zijn dat wat in het verleden werd beslist door de wijzigingen die er nu gebeuren, de Vlaming zeker niet meer zal kosten. We zitten met een groot nadeel. De installatie technisch wijzigen, mag niet.

De heer Bothuyne stelt voor om met houtafval B te werken. Maar daarvoor moet je de installatie technisch wijzigen. Dit kunnen we nu niet. Als Langerlo begraven wordt, kunnen we perfect een nieuwe installatie bouwen, gekoppeld aan een warmtenet, en voor een deel ons eigen houtafval daarin verwerken. Mijn boodschap is in elk geval dat het goedkoper moet worden voor de Vlaming. *(Applaus bij de N-VA)*

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de groeiende vraag naar meer sociale correcties in het licht van de steeds stijgende energiefacturen**

**De voorzitter:** De heer Sintobin heeft het woord.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Minister, u hebt misschien ook gelezen dat uit de cijfers van de federale ombudsman blijkt dat er vorig jaar 30 procent meer klachten over de energiefactuur waren dan in 2015. Het ging voornamelijk om Nederlandstalige klachten en veel had natuurlijk te maken met de continue, jarenlange stijging van de energiefacturen.

We weten allemaal dat die stijging vooral te maken heeft met federale en Vlaamse beleidsmaatregelen, zoals de stijging van het btw-tarief, de stijging van de distributienettarieven, de afschaffing van de gratis energie en uiteraard, hoewel u dat misschien niet graag hoort, de 'Turteltaks'.

Naar aanleiding van die cijfergegevens heeft de federale ombudsman een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd. De aanbeveling die het meest in het oog springt, is de vraag van de federale ombudsman om de toegankelijkheid van het sociaal tarief te vergroten. Nu blijkt dat ongeveer 10 procent van de bevolking van een sociaal tarief kan genieten. De federale ombudsman pleit ervoor dit tot ongeveer 20 procent te verhogen. Dit zou betekenen dat bijna alle gezinnen kunnen worden bereikt die nu in een armoederisicosituatie leven.

De aanbeveling van de federale ombudsman wordt gesteund door het Vlaams Netwerk tegen Armoede, dat er overigens op wijst dat vorig jaar heel wat meer budgetmeters zijn aangesloten en heel wat meer afbetalingsplannen zijn opgesteld.

Minister, wat is uw visie als minister van Energie op de vraag de doelgroep van het sociaal tarief eventueel uit te breiden?

**De voorzitter:** Minister Tommelein heeft het woord.

**Minister Bart Tommelein:** Mijnheer Sintobin, u haalt een aantal zaken aan die verantwoordelijk zijn voor de energiefactuur, maar u vergeet doelbewust twee punten te vermelden. De hoogte van de energiefactuur wordt voor iedereen ook door de openbaredienstverplichting bepaald. Het gaat niet enkel om de btw, heffingen of de energieheffing, zoals dit in werkelijkheid heet. Wie denkt dat het verlenen van een sociaal tarief aan een bepaalde doelgroep betekent dat dit geld van de bomen wordt geplukt, heeft het fout: gratis bestaat niet. Dit betekent dat de hoogte van de energiefactuur voor de gemiddelde Vlaming ook wordt bepaald door het aantal mensen met een sociaal tarief.

Voor het eerst in de geschiedenis van de Vlaamse Regering hebben we, samen met het netwerk voor energiearmoede, een energiearmoedeplan opgesteld. Ik kan de doelgroep uitbreiden. Momenteel hebben al meer dan 200.000 gezinnen het sociaal tarief gekregen. Indien ik dat uitbreid, betekent dit dat de gemiddelde factuur voor de gemiddelde Vlaming opnieuw de hoogte ingaat. U verschuift het probleem gewoon. Op die manier betaalt de groep die net buiten de doelgroep voor het sociaal tarief valt opnieuw een hogere factuur dan de rest. Ik ben niet van plan mee te werken aan die vicieuze cirkel.

Ik vind dat we de mensen die het echt nodig hebben en die in het algemeen in armoede leven, moeten ondersteunen. Zij moeten effectief tot de doelgroep behoren. Als we de doelgroep zo groot zouden maken dat anderen weer de rekening moeten betalen, zouden we niet goed bezig zijn.

Ik wil in de eerste plaats inzetten op energie-efficiëntie. Ik roep iedereen, mensen in armoede en anderen, op om goed naar hun energieverbruik te kijken en om zo weinig mogelijk energie te verbruiken. Dat helpt al. Het is tevens niet onbelangrijk de energieleveranciers met elkaar te vergelijken en naar hun prijzen te vragen. Dat scheelt al een slok op de borrel.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Minister, ik ga ermee akkoord dat gratis niet bestaat. Dat is in het verleden veelvuldig bewezen. Ik begrijp uw redenering dat de middelen voor een uitbreiding van de doelgroep voor het sociaal tarief van elders zullen moeten komen. Ik ben natuurlijk, net als alle andere aanwezigen en hopelijk ook net als u, bekommerd om de gezinnen. Steeds meer gezinnen hebben moeite om de elektriciteitsfactuur te betalen. Dat is het probleem.

U kunt er natuurlijk voor pleiten zo veel mogelijk mensen tot energie-efficiëntie te stimuleren. U begrijpt echter ook wel dat net die mensen moeilijk bereikbaar zijn. De mensen die financieel wat sterker staan, wat mondiger zijn en de actualiteit en dergelijke wat meer volgen zijn veel vatbaarder voor die boodschap dan de doelgroep die uiteindelijk van het sociaal tarief geniet.

Tot slot wil ik daaraan toevoegen dat men in het Brusselse en het Waalse Gewest wel de doelgroep heeft uitgebreid. U kunt altijd over het muurtje gaan kijken...

**Minister Bart Tommelein:** Het grote voorbeeld zit aan de overkant.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Dat zeg ik niet. Heb ik dat nu gezegd? Neen.

**De voorzitter:** De heer Schiltz heeft het woord.

**Willem-Frederik Schiltz (Open Vld):** Energiearmoede is een onderdeel van armoede tout court, zoals de minister terecht aanhaalt. Het is dus niet alleen zaak om de energiefactuur kunstmatig omlaag te drijven, het is zaak om mensen structureel uit de algemene armoede te halen. Aangezien energie echter een

belangrijke brok uit het huishoudbudget wegneemt, is het wel interessant om daarnaar te kijken. Collega Sintobin, de maatregelen die ter zake zijn genomen, zijn inderdaad perfect. De tegemoetkoming in de premies voor kwetsbare doelgroepen is uitgebreid. Daar wordt niet afgebouwd. Van de twee werelden wordt dus het beste genomen. De investeringsgraad in huizen wordt verhoogd doordat de premie voor mensen die wel kunnen investeren, afloopt. Dat is belangrijk. Als huizen worden aangepast, dan krijgen huurders ook een lagere factuur, en daar knelde tot voor kort het schoentje. Nog niet zo heel lang geleden heeft de minister beslist dat eigenaars totaalrenovaties kunnen aftrekken van hun belastingen. Daarmee geven we een enorme incentive aan huiseigenaars om de huizen die ze te huur aanbieden, te vergroenen en ervoor te zorgen dat de mensen die daar dan huren, minder energiekosten zullen betalen. Dat lijkt me de beste maatregel die deze regering ter zake kan nemen.

**De voorzitter:** De heer Bothuyne heeft het woord.

**Robrecht Bothuyne (CD&V):** Het is een interessante vraag van collega Sintobin, zeker omdat het Vlaams Belang blijkbaar nu ook de PS als voorbeeld voor het energiebeleid naar voren schuift. Altijd interessant om te horen.

Collega Sintobin, u put uit de aanbevelingen van de federale ombudsman, en die zegt wel nog een aantal andere interessante dingen. Zo pleit hij voor meer eenvormigheid in de elektriciteitsfactuur. Zo pleit hij er ook voor dat leveranciers veel meer dan vandaag hun klanten zouden informeren over het beste tarief dat zij die klanten kunnen aanbieden. Een leverancier heeft immers dikwijls verschillende tarieven die hij kan hanteren en die interessant zijn, afhankelijk van het verbruik van het betrokken gezin. Ik denk dat het inderdaad zo zou moeten zijn dat elke leverancier elk jaar opnieuw alle gezinnen informeert over hoe hij het best dat gezin kan bedienen, hoe hij het goedkoopst energie kan leveren aan dat gezin. Dat gezin hoeft niet eens te veranderen van leverancier om op die manier goedkoper energie in huis te halen.

**De voorzitter:** De heer Beenders heeft het woord.

**Rob Beenders (sp-a):** Minister, ik denk dat uw redenering niet helemaal opgaat. U zegt niet in een vicieuze cirkel te willen terechtkomen door de sociale correcties te vergroten, waardoor dan de factuur voor de gezinnen zou stijgen. Ik weet dat voor heel wat bedrijven de energiefactuur structureel laag wordt gehouden, zodat ze hun concurrentiepositie kunnen behouden. Ik denk dat daar misschien nog wel wat marge zit om die groep voor sociale correcties voor gezinnen te kunnen vergroten, om daar de energiefactuur te herbekijken. De regering heeft zich ertoe geëngageerd, met minister Homans voorop, om de sociale correcties over de beleidsdomeinen heen op een coherente manier te gaan afbakenen. U zegt nu dat u de groep voor uw sociale correcties niet gaat vergroten. Betekent dat dan dat die piste is verlaten om net die mensen te helpen die vandaag in verschillende moeilijke structurele situaties zitten, zodat ze terechtkomen in een andere schijf van sociale correcties? Of blijft die mogelijkheid toch nog?

**De voorzitter:** De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen):** Minister, zoals u terecht aanhaalt, is de prijs die gezinnen voor energie betalen, afhankelijk van heel wat factoren, zoals de energiebron en de leverancier, maar ook de plaats waar men woont of de status van de woning. Is het een huurwoning of is het de eigen woning? Het is natuurlijk bekend dat mensen die huren, veel minder de kans hebben om op het vlak van energie-efficiëntie maatregelen te nemen. Op dat vlak treedt er dus een mattheuseffect op. Dat blijkt ook uit het Jaarboek Armoede. De mensen die huiseigenaar zijn, zij die al hebben, maken veel meer gebruik van energie-efficiëntiemaatregelen en -premies

dan degenen die geen eigenaar zijn. Het is natuurlijk ook zo dat onder deze regering de energiefactuur voor de gewone gezinnen met meer dan 50 procent is gestegen. Daar zit ook het grote probleem. Ik ben dus een voorstander van de harmonisering van die sociale tarieven of van die groepen, maar ik ben ook een voorstander van meer structurele maatregelen, en ik hoop dat u ons ervan kunt overtuigen dat u die inderdaad neemt en binnenkort zult hebben genomen.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Collega Sintobin, u bevestigt nu dat u inderdaad eigenlijk aanleunt bij de socialisten, bij de PS. Van 10 naar 20 procent gaan kost geld, en die factuur wordt gewoon doorgeschoven naar anderen en naar de toekomst. Denk maar aan de stookoliecheques enzovoort. Wat doet deze regering? Er is de renteloze lening, de energieheffing is slechts 25 euro, er zijn de verhoogde energieprijzen, er zijn incentives voor eigenaars. We kunnen ook nog andere maatregelen zoeken.

We kunnen discussiëren over het afstemmen van doelgroepen, zodat men op den duur door de bomen het bos niet meer ziet. We kunnen inderdaad discussiëren over het groeperen van kleinere investeringen in één lening. We kunnen discussiëren over een betere opvolging bij energiearmoede. Met andere woorden, mijn totale energiekost is: hoeveelheden maal eenheidsprijs. Wij willen werken op hoeveelheden. Wat u wilt doen, is werken op de eenheidsprijs en de factuur doorschuiven naar de toekomst. Dat hebben we in het verleden nog gezien.

**Minister Bart Tommelein:** Wel, één ding is duidelijk, mijnheer Sintobin. Ik ben niet van plan om klakkeloos het PS-beleid van Wallonië en Brussel te volgen, zoals u blijkbaar suggereert. Ik had dat van u helemaal niet verwacht. *(Applaus bij de meerderheid)*

Mijnheer Bothuyne, ik heb al in de commissie gezegd dat ik voor eenvormigheid, duidelijkheid, transparantie en vooral voor informatie ben. Inderdaad, de burger moet veel beter weten waar hij aan toe is. Hij moet veel beter worden geïnformeerd. Ik heb daarvoor ook aangekondigd dat ik overleg zal opstarten met de andere gewesten, met de federale overheid en met de leveranciers. Dat is een prioriteit.

Mijnheer Danen, het kan zijn dat de energiefactuur in de voorbije jaren gestegen is. Ik neem mij voor, als motivator, om in de toekomst de energieprijzen te doen dalen. Ik ben niet verantwoordelijk voor de oorzaken van een energiefactuur. Ik erken wel dat ze er zijn, maar ik ben vastbesloten om daarin verandering te brengen. Je moet alleen de realiteit onder ogen zien dat ik bepaalde zaken niet kan wegtoveren. Ik moet daarvoor een oplossing vinden. We moeten dat allemaal samen doen.

We gaan veel te snel uit van de overtuiging dat de energiefactuur vandaag ook voor een groot stuk bestaat uit die openbaredienstverplichtingen. De zaken die worden opgesomd door de heer Gryffroy, zoals die premies, verhoogde premies, sociale premies, sociale tarieven, worden allemaal samen betaald door de mensen die hun energiefactuur betalen. Als er een verhoogde energiefactuur is, is dat ook omdat wij mensen stimuleren om te isoleren, omdat wij mensen stimuleren om efficiënt te zijn in hun energieverbruik. Ook daarvoor dienen die middelen, voor die energieomslag, om minder energie te verbruiken en om een aanzet te geven om op een andere manier energie te produceren, via zon en wind.

En ja, inderdaad, iemand moet dat betalen. Ik haal dat niet van de bomen, mijnheer Sintobin. In een populistisch verhaal kan er worden gezegd dat de overheid er schuld aan heeft dat die zaken stijgen. Ik zeg u dat er openbaredienstverplichtingen zijn. De straatlantaarns moeten branden. De mensen

verwachten dat ook. Iemand moet dat betalen. Hoe meer mensen u in een sociaal tarief steekt, hoe meer mensen die niet in dat sociaal tarief zitten, daar meer voor zullen moeten betalen. Dat is zeer cruciaal.

Ik herhaal nogmaals welke afspraken we hebben gemaakt in onder andere het energiearmoedeplan. Het gaat om 34 maatregelen. Ondertussen zijn de resultaten wat betreft de budgetmeters en het aantal afbetalingsplannen bekend. De cijfers van eind 2015 zijn absoluut niet dramatisch. Ik zeg u: dit is de eerste regering die een armoedeplan heeft wat betreft energie. Vóór deze regering heeft niemand zich daar ooit mee beziggehouden. Dat is ook de realiteit.

En ik stem af met minister Homans. Mijnheer Beenders, u hoeft zich geen zorgen te maken. Wij spreken goed met elkaar, we communiceren met elkaar, wij informeren elkaar. We zullen proberen om daarin één gezonde lijn te krijgen.

Ik herhaal nogmaals: de sociale doelgroepen krijgen energieleningen aan nul procent. Beste mensen, lager dan nul procent kunnen we niet gaan. *(Opmerkingen)*

Ja, ja, dat doen we dan via verhoogde premies, die serieus zijn. Doe eens de moeite om te kijken welke premies er worden toegekend aan mensen uit de sociale doelgroep voor het verbeteren van bijvoorbeeld hun rendementsketel, voor het plaatsen van een warmtepomp, voor het isoleren van dak, voor het plaatsen van dubbele beglazing. Daar zijn sociale premies voor. Er wordt effectief aan die mensen de kans gegeven om het te doen. Mijn experts hebben berekend dat iemand die een energielening aangaat aan nul procent, een verbetering van zijn energiefactuur kan krijgen, waardoor hij zonder enig probleem de energielening kan afbetalen en op het einde van de maand zelfs nog overhoudt. Met andere woorden, cruciaal is dat de mensen zelf beseffen wat ze verbruiken en dat ze ook al het mogelijke doen om minder te verbruiken.

En ik geef u gelijk, mijnheer Sintobin, die mensen moeten geholpen worden. Ik heb nog maar net 1,6 miljoen euro uitgetrokken voor energieconsulenten. Er zijn in heel Vlaanderen energiehuizen die daar mee bezig zijn. We hebben OCMW's, we hebben sociale huizen die deze mensen begeleiden. Zeg niet dat er niets gebeurt. We moeten deze mensen helpen en we moeten in de eerste plaats iedereen overtuigen van het feit dat er op een andere manier met energie moet worden omgegaan.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Minister, u probeert mij te framen als een soort van PS'er in het Vlaams Parlement en ik vind dat zielig. U hebt inderdaad gelijk dat het niet op mijn lijf is geschreven.

Bepaalde mensen, bepaalde doelgroepen, bepaalde gezinnen hebben elke maand problemen om hun facturen te betalen, niet alleen de energiefactuur maar ook allerlei andere facturen. Ik denk dan ook dat het mijn plicht is om hier een vraag te stellen. Mijnheer Gryffroy, u vindt dat niet, maar uw partij is er al voor gekend om de facturen alleen maar te verhogen. U ligt absoluut niet wakker van de zwakkeren in onze samenleving.

Minister, ik heb gelezen dat u ergens kandidaat-burgemeester bent. U zult de volgende twee jaar ongetwijfeld al eens onder de mensen komen. De mensen liggen zeker wakker van de vluchtelingen, zeker van asiel en migratie, maar vooral en zeker ook van de gestegen facturen en de energiefactuur. U kunt zich achter van alles verstoppen en zeggen dat het uw schuld niet is dat de facturen stijgen, maar u weet net zo goed als ik dat amper 30 procent van de energiefactuur effectief iets te maken heeft met de energie an sich. Als u dan toch wilt besparen en geld nodig hebt voor die sociale groep, dan kunt u misschien

besparen op asiel en migratie, op transfers en allerlei zottigheden zoals het politieke systeem. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Valerie Taeldeman aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over maatregelen ten aanzien van gemeenten die het bindend sociaal objectief sociale huurwoningen niet halen**

**De voorzitter:** Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

**Valerie Taeldeman (CD&V):** Dames en heren, in 2009 werd in dit Vlaams Parlement het Grond- en Pandendecreet goedgekeurd. Dat decreet moet een grootschalige inhaalbeweging op gang trekken om in Vlaanderen bijkomende sociale huurwoningen te realiseren. Het is decretaal opgelegd dat er tegen 2025 50.000 sociale huurwoningen moeten bijkomen in elke stad en gemeente in Vlaanderen. Iedereen moet dus een inspanning leveren aan de hand van het bindend sociaal objectief (BSO). De inspanningen van de steden en gemeenten worden gemonitord door uw administratie, door het agentschap Wonen-Vlaanderen. Om de twee jaar is er een doorlichting. Tijdens de kerstvakantie werden de resultaten daarvan bekendgemaakt.

Wat zijn de resultaten? 206 steden en gemeenten zitten perfect op schema. Ze volgen het groeipad op het vlak van bijkomende sociale huurwoningen. 66 steden en gemeenten volgen het groeipad niet, maar ze hebben aan de hand van een plan van aanpak kunnen aantonen dat ze voldoende inspanningen leveren. Er zijn jammer genoeg 36 steden en gemeenten die het groeipad niet volgen en dus niet voldoende inspanningen leveren.

Gelet op de lange wachtlijsten binnen de sociale huisvesting is het echt van immens belang dat elke stad en elke gemeente een inspanning leveren. Minister, wat zult u als minister bevoegd voor het wonen doen om die 36 steden en gemeenten over de streep te halen en hen toch te overtuigen om een aanbod te realiseren op het vlak van sociale huurwoningen?

**De voorzitter:** Minister Homans heeft het woord.

**Minister Liesbeth Homans:** Mevrouw Taeldeman, ik hoop dat we het er in dit Vlaams Parlement allemaal over eens zijn dat er meer nood is aan sociale woningen. We moeten bijbouwen. We hebben ook engagementen genomen. Bij de begrotingscontrole 2016 is er 200 miljoen euro extra ingeschreven. Bij de begrotingsopmaak 2017 gaat het ook om 200 miljoen euro extra.

In 2009 is bij de totstandkoming van het Grond- en Pandendecreet bepaald dat in elke stad of gemeente tegen 2025 9 procent van het woonpatrimonium moet bestaan uit sociale woningen.

U hebt een aantal cijfers opgesomd, en het is uw schuld niet, mevrouw Taeldeman, maar ze zijn verkeerd verschenen in de media. Op de ministerraad van 23 december is de voortgangsrapportage goedgekeurd. U weet dat er drie categorieën zijn. In categorie A zitten 207 gemeenten, geen 206 dus. Het is maar een detail maar wel belangrijk voor die 4 of 5 slechtste leerlingen van de klas, waar ik het straks over zal hebben. 207 gemeenten zitten dus behoorlijk op schema. Dat is meer dan twee derde van de lokale besturen. In categorie B1 zijn er 66 gemeenten die voldoende moeite doen maar nog niet voldoende om het bindend sociaal objectief te halen tegen 2025. Dan zijn er inderdaad 35 gemeenten die toch eens op het matje zouden moeten worden geroepen. 4 van die 35 scoren echt wel heel

slecht. Die 4 gemeenten zijn Keerbergen, Maarkedal, Tremelo en Sint-Genesius-Rode. We hebben het er in de commissie ook al over gehad bij de bespreking van de beleidsbrief en bij vragen om uitleg; het zijn allemaal gemeenten uit Vlaams-Brabant. Een van de factoren is de hoge grondprijs.

Wat gebeurt er concreet met de vier gemeenten die ik heb opgesomd? Ze worden deze maand nog gesommeerd op mijn kabinet. Wij gaan ze zeggen dat dit niet meer kan. We gaan ze ook wijzen op de mogelijkheden die er nog zijn. Wat bijvoorbeeld voor die gemeente niet duidelijk is, is dat een woning die via een SVK of een OCMW wordt opgeleverd volgens de regels van het kaderbesluit Sociale Huur, kan worden meegeteld in het bindend sociaal objectief. Dat is volgens mij niet altijd duidelijk.

Wat ik niet duld – en ik hoop dat we daarin bondgenoten kunnen zijn –, is dat bepaalde gemeenten – zoals Keerbergen – zeggen dat sociale woningen niet thuishoren in hun gemeente omdat het slecht is voor het imago van de gemeente. We gaan ze nu zeggen wat ze moeten doen. Ik wil er nog wel op wijzen dat het ook niet alleen de verantwoordelijkheid van een lokaal bestuur, gemeente of stad is, maar ook van de desbetreffende woonactoren die actief zijn op het grondgebied van de gemeente of stad. Dat is heel belangrijk.

**Valerie Taeldeman (CD&V):** Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is duidelijk dat Vlaanderen zich engageert, ook financieel, om samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren en de lokale besturen het doel van de bijkomende 50.000 sociale huurwoningen tegen 2025 te realiseren. De wachtlijsten zijn immens.

Wij zijn van oordeel dat de private sector ook een steentje zou kunnen bijdragen. Ik heb begrepen dat de Federale Regering een kader aan het uitwerken is om ook de private bouwsector aan te sporen om sociale huurwoningen te bouwen aan een verlaagd btw-tarief van 12 procent. Minister, hoe zult u als bevoegd minister de private sector in Vlaanderen aanmoedigen en aan hen bekendmaken dat ze vanaf nu aan 12 procent verlaagd btw-tarief sociale woningen kunnen bouwen?

**De voorzitter:** Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

**Mercedes Van Volcem (Open Vld):** Minister, de regering heeft een doorbraak gerealiseerd met de tijdelijke contracten. Dit is ook mijn visie. Met levenslange contracten zijn er nooit woningen genoeg omdat de behoeftigen van vandaag niet de behoeftigen van morgen zijn.

Het sociaal bindend objectief is overal 9 procent. U kent mijn visie daarop. Ik denk dat men moet nagaan waar de woonbehoeften het grootst zijn en waar de mensen met het minste inkomen wonen. Iedere gemeente moet haar deel bijdragen, maar ik kan me voorstellen dat bijvoorbeeld in Antwerpen, waar 40 procent van de mensen een lager inkomen heeft, meer woonbehoefte is dan in andere steden.

Die 9 procent moet dus niet zo rigide worden bekeken, vooral de grondprijs. Ik ben geen believer van altijd maar nieuwbouw. Minister, u hebt ingezien dat het in huur nemen van bestaande woningen een veel vluggere oplossing kan bieden. Dan word je niet geconfronteerd met de dure prijs van bouwgrond en ook niet met het feit dat het lang duurt voor de grond is gerealiseerd omdat er nog wegen moeten worden aangelegd.

**De voorzitter:** De heer Vandenbroucke heeft het woord.

**Joris Vandenbroucke (sp·a):** Minister, als het erop aankomt gemeenten aan te sporen om meer te investeren in het sociale woningaanbod, dan mag u zich

verzekerd weten van de steun van de sp.a-fractie. Dat wil ik expliciet zeggen in het licht van een andere discussie die toevallig in de kerstperiode is opgerakeld door enkele burgemeesters. Er zijn gemeenten die met jaloerse blikken kijken naar de verdeling van het Gemeentefonds en het feit dat bijvoorbeeld grote steden een pak meer middelen per inwoner krijgen dan kleinere gemeenten. Voor je die discussie begint, zou u beter eerst uw job doen en als u daar voet bij stuk houdt, zal ik ook de eerste zijn om u daarin te steunen.

**De voorzitter:** De heer Anseeuw heeft het woord.

**Björn Anseeuw (N-VA):** We moeten het debat een beetje zuiver houden. Het sociaal objectief bereiken en behalen voor elke gemeente, mogen we niet loslaten. Daarom is het goed dat de minister op zoek gaat naar oplossingen. Het zou niet goed zijn in te grijpen in het Gemeentefonds om de basisfinanciering van de lokale overheden als stok achter de deur te gebruiken. We moeten oplossingen zoeken en geen maatregelen nemen waarmee we in de zak van de gemeenten en uiteindelijk in de zakken van de mensen zitten, beste collega's van de sp.a. Op die manier komt er niet één sociale woning bij in die gemeenten die het nog een stuk beter moeten doen dan vandaag. Ik pleit voor de positieve aanpak van de minister.

Minister, de Vlaamse Regering heeft ook de mogelijkheid om zelf in de plaats te treden van lokale besturen om een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met sociale woonactoren om dat objectief toch te halen. Overweegt u om van die mogelijkheid gebruik te maken?

**De voorzitter:** Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

**An Moerenhout (Groen):** Mevrouw Taeldeman, u hebt gelijk. Er zijn vandaag onaanvaardbaar lange wachtlijsten voor sociale woningen. Het is al jaren een probleem dat vraag en aanbod van de sociale woningmarkt niet op elkaar zijn afgestemd.

Groen is voorstander van het meer vraaggestuurd werken van vraag en aanbod. Dat maakt dat elke gemeente een minimuminspanning doet. Daarin treden we de meerderheid bij.

Minister, u hebt gezegd dat u deze maand de slechte leerlingen van de klas zult sommeren op uw kabinet. Stel dat die gesprekken niet de verhoopte resultaten opleveren, aan welke maatregelen denkt u dan?

**Minister Liesbeth Homans:** Mijnheer Vandenbroucke, ik heb niet begrepen – maar ik kan verkeerd zijn – dat u op dit moment pleit om het Gemeentefonds als sanctioneringsmechanisme te gebruiken voor de gemeenten die hun BSO niet halen of te weinig moeite doen. Ik heb dat niet begrepen uit uw tussenkomst. De regelgeving bestaat al, maar is in het verleden nog nooit toegepast. Als minister kan ik bijvoorbeeld een samenwerkingsakkoord afsluiten met een woonactor – een sociaal verhuurkantoor, een sociale huisvestingsmaatschappij – die vooralsnog niet actief is op het grondgebied van het desbetreffend lokaal bestuur, en de woonactor die wel actief is, buitenspel zetten.

Als het gesprek dat we deze maand met de vier gemeenten gaan hebben, leidt tot die oplossing, zal ik niet aarzelen om dat te doen. Het Gemeentefonds, los van het feit dat niemand er vandaag voor heeft gepleit, gaat over de basisfinanciering van de lokale besturen. Er zijn andere middelen om de slechte leerlingen van de klas te straffen. Ik heb een voorbeeld gegeven.

Ik zal ook niet aarzelen om die regelgeving die bestaat, maar die nog nooit is toegepast, wel degelijk ook toe te passen.



Mevrouw Taeldeman, u verwees naar de federale programmawet, waarin de verlaging van 21 naar 12 procent btw staat. We hebben dat in de commissie ook uitvoerig besproken. Ik heb in het verleden al gezegd dat we inderdaad verschillende gesprekken gehad hebben met private actoren. Wat voor hen natuurlijk een essentiële voorwaarde was, was die btw-verlaging van 21 naar 12 procent. Die is er nu, vandaar dat ze nu ook bereid zijn om dat te doen.

Gaat het over vrijwillig opnemen van de sociale last? Gaat het bijvoorbeeld over het zelf bouwen van SVK-woningen, die dan voor bepaalde tijd in beheer worden gegeven van een SVK? Daar kunnen we nog over discussiëren. Het gaat in ieder geval om woningen die binnen alle regelgevingen van het kaderbesluit Sociale Huur op de markt worden gebracht.

Mevrouw Van Volcem, u zegt dat we moeten kijken waar de grootste woonbehoefte is. U hebt gelijk en u hebt niet gelijk. De lokale besturen waar nu de meeste woonbehoefte is – lees: waar de meeste mensen naartoe gaan die aanspraak kunnen maken op een sociale woning – hebben nu al behoorlijk veel meer gedaan dan de 9 procent die ze moesten doen. En dat is mijn punt. Ik spreek over Gent, Antwerpen, Mechelen en ik vergeet er nog een aantal, maar het zijn niet de steden die de slechtste leerlingen van de klas zijn. Het zijn de kleinere gemeenten, de kleinere lokale besturen. We moeten inderdaad rekening houden met de woonbehoefte, maar ik vind ook dat we de 308 gemeenten in Vlaanderen moeten responsabiliseren om hun verantwoordelijkheid in dezen op te nemen. Het kan niet alleen in de bak van de grote steden worden geduwd.

**Valerie Taeldeman (CD&V):** Minister, twee derden van de lokale besturen nemen die verantwoordelijkheid op, want zij volgen het groeipad en kunnen goede cijfers voorleggen. Maar we staan natuurlijk voor een uitdaging. Er staan honderdduizend mensen op de wachtlijst om in aanmerking te komen voor een sociale woning. Ik hoop dat u heel wat inspanningen zult leveren en dat u die lokale besturen, om die steden en gemeenten die het groeipad niet volgen en die echt geen enkele inspanning leveren, op uw kabinet sommeert en hen overtuigt om alsnog inspanningen te leveren, zodat ook in die steden en gemeenten een bijkomend sociaal huuraanbod kan worden gerealiseerd.

We hopen ook, met die maatregel van het verlaagde btw-tarief van 21 procent naar 12 procent, wat toch een zeer interessante maatregel is voor de private ontwikkelaars, dat er dit jaar toch enigszins beweging in zal komen. (*Applaus bij CD&V*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het zogenaamde Right to Challenge, het recht om als burger de overheid uit te dagen, in Vlaanderen**

**De voorzitter:** Minister-president Bourgeois is verontschuldigd, hij zit in het buitenland. Het antwoord wordt gegeven door minister Homans.

De heer Schiltz heeft het woord.

**Willem-Frederik Schiltz (Open Vld):** Mevrouw de vicepremier, enkele maanden geleden heb ik een conceptnota ingediend waar ook het Right to Challenge in voorkomt. En enkele dagen geleden lazen we in de kranten dat de Vlaamse Regering dit concept ook opneemt en het grondig laat evalueren.

Collega's, het Right to Challenge betekent dat een groep burgers en bewoners de overheid kan uitdagen, om een taak te vervullen die tot nu door de overheid wordt ingevuld. Als ze zeggen dat zij het beter kunnen voor dezelfde prijs of iets

minder, moeten zij volgens dit concept de mogelijkheid krijgen om dat te doen. Het is iets dat al bestaat in Engeland en ook overgewaaid is naar Nederland, waar men er intensief mee bezig is.

Mevrouw de vicepremier, welke buitenlandse en binnenlandse expertise zal aangewend worden om deze studie te voeren en om hopelijk tot een concreet resultaat te leiden?

**De voorzitter:** Minister Homans heeft het woord.

**Minister Liesbeth Homans:** Bedankt voor de vraagstelling, collega, maar ik vrees dat uw vraag net iets te vroeg komt, omdat er tot 31 december 2016 een brede publieke consultatie is gebeurd over het groenboek van de minister-president. U weet ook dat dat groenboek – u zult het ongetwijfeld met veel interesse gelezen hebben – op 4 november in het Vlaams Parlement is ingediend.

Het recht om de overheid uit te dagen – want in het Vlaams Parlement spreek ik Nederlands – is slechts een van de 30 voorstellen van het groenboek van de minister-president. Concreet gaat het over één van de 52 pagina's, maar ik vind het heel belangrijk en ik niet alleen. Ik spreek nu namens de minister-president en de regering. Wij vinden dat absoluut belangrijk.

Eigenlijk bent u een beetje te discreet geweest, mijnheer Schiltz. In het district Antwerpen hebt u een fantastisch voorbeeld, namelijk de burgerbegroting. Het toeval wil dat we allebei van Antwerpen zijn. U hebt enkel naar buitenlandse voorbeelden verwezen en dat is ook oké. Bepaalde lokale besturen hebben er absoluut ervaring mee. Ik denk aan 's Hertogenbosch en Eindhoven, aan lokale besturen in het Verenigd Koninkrijk en dergelijke meer, maar zeker ook aan het district Antwerpen met de burgerbegroting.

U weet dat er op 24 januari in de commissie een gedachtewisseling is met de minister-president over het groenboek en de eventuele opmaak van een witboek. Want een groenboek moet altijd ook in een witboek uitmonden. Op basis daarvan zal de administratie in kaart brengen welke binnenlandse en buitenlandse actoren we zullen betrekken. Ik hoop, mijnheer Schiltz, dat u in die bewuste commissie zult ijveren om het goedepraktijkvoorbeeld van het district Antwerpen mee bij de voorbeelden van het witboek op te nemen. Ik reken daar op u, want ik ben natuurlijk geen lid van de commissie, en de gedachtewisseling zal ook niet met mij plaatsvinden.

Momenteel kan ik niet op de zaken vooruitlopen. We moeten eerst alle reacties afwachten. De consultatie liep, zoals gezegd, tot 31 december 2016, maar er komen nog altijd spontane reacties binnen. Het zou jammer zijn die expertise opzij te schuiven omdat ze net iets te laat komt. Ik hoop, denk en ben ervan overtuigd dat de gedachtewisseling op 24 januari veel soelaas zal brengen.

**Willem-Frederik Schiltz (Open Vld):** Minister, ik denk niet dat ik te vroeg of te laat ben, maar net op tijd, aangezien de minister-president in het lang en breed in alle kranten heeft aangekondigd: "Wij experimenteren met de Right to Challenge, wij slaan radicaal het pad van de burgerdemocratie in." Fantastisch, en daarom vraag ik hier vandaag om goed op te letten. Ik ben zeer blij dat u dit doet, maar het mag niet het zoveelste ballonnetje zijn, niet de zoveelste poging om het blazoen van de politiek op te poetsen en als regering te laten zien dat u modern bent en meedoet met participatie omdat het in is. Het moet menens zijn. Ik ga ervan uit dat het dat ook is, en daarom informeer ik naar de expertise die we zullen aanboren om ervoor te zorgen dat het geen vrijblijvende oefening wordt. Er moet een concreet en reëel engagement zijn om van burgerparticipatie niet alleen een versierseltje te maken, maar een echte beleidscultuur en beleidsfilosofie. De liberale fractie zal die zeker volmondig ondersteunen en u op die weg voortstuwen. *(Applaus bij Open Vld en sp.a.)*

**De voorzitter:** De heer Vandenbroucke heeft het woord.

**Joris Vandenbroucke (sp.a):** Collega's, uiteraard is sp.a er voorstander van te kijken hoe we burgers beter bij het beleid kunnen betrekken. Maar ik geef toe dat we meteen ook een beetje kritisch zijn omdat de minister-president dit in het lang en het breed in de kranten aankondigt, terwijl we weten hoe en met welk enthousiasme georganiseerde burgers in het nog niet zo verre verleden door de Vlaamse Regering zijn behandeld. Wij hebben dus onze twijfels over de motieven van de minister-president, maar laten we afwachten wat het onderzoek uitwijst.

Ik wil er alleen nog op wijzen dat er niet noodzakelijk nog allerlei zaken moeten worden uitgevonden om mensen bij het beleid te betrekken. Mensen bemoeien zich er al mee. In mijn eigen stad Gent is het burgerbudget ingevoerd, net zoals in het district van collega Schiltz, en dat wekt ongelooflijk veel enthousiasme. Mensen krijgen de mogelijkheid om in hun eigen buurt zaken te veranderen, evenwel zonder dat het lokale bestuur zijn verantwoordelijkheden ontloopt.

Ik wil de Vlaamse Regering oproepen om dergelijke initiatieven veel meer dan vandaag het geval is, te ondersteunen.

**De voorzitter:** De heer Vanbesien heeft het woord.

**Wouter Vanbesien (Groen):** Minister, het is best grappig dat u uw antwoord begon met het op een na meest gebruikte excuus om tegen inspraak te pleiten: u bent te vroeg. Het meest gebruikte luidt: u bent te laat. Het is altijd heel moeilijk om net op tijd te zijn. Experimenten inzake het Right to Challenge zijn een heel goede zaak. Dat recht wordt heel beknopt omschreven in het groenboek. De burgerbegroting wordt erbij gehaald, maar eigenlijk is dat iets anders. De heer Schiltz weet dat natuurlijk ook. Het Right to Challenge kan goede gevolgen hebben: bewoners beter bij de buurt of een voorziening betrekken, of een partnership tussen bewoners en overheid in de hand werken. Maar het kan ook de verkeerde kant uitgaan: wanneer het niet goed wordt georganiseerd, wanneer het om een verkapte besparing gaat of wanneer het gaat om de ongewenste commercialisering van publieke taken. Mijn concrete vraag luidt dus: kunt u de kwaliteitsvereisten van dit Right to Challenge goed in het oog houden?

**De voorzitter:** De heer Meremans heeft het woord.

**Marius Meremans (N-VA):** Voorzitter, minister, collega's, dat district is ook het district van de heer Paul Cordy. Hij brengt er participatie in de praktijk, niet enkel in woorden. Ik nam deel aan een themadag van De Wakkere Burger. Het ging er onder meer over de vier projecten die in Utrecht zijn uitgerold. Ik vroeg er wat we daarvan kunnen opsteken, maar kreeg het antwoord dat men Utrecht nog even tijd moet geven, want men is nog aan het experimenteren. Een evaluatie is er nog niet. Ik geloof erin, maar we moeten het goed monitoren. Er zijn een heleboel randvoorwaarden die men moet respecteren. De opmerkingen van de heer Vanbesien deel ik. Het mag niet gaan over besparingen en de dienstverlening moet gegarandeerd zijn. Op lokaal niveau kan men het al perfect in de praktijk brengen. Artikel 159 van het Gemeentedecreet regelt dat. Monitoring en evaluatie is evenwel cruciaal – zo niet zullen we achteraf zwaar moeten bijsturen, en dat zou niet goed zijn. Er zit in elk geval muziek in de zaak.

**De voorzitter:** De heer Van den Heuvel heeft het woord.

**Koen Van den Heuvel (CD&V):** Ook onze fractie steunt ten volle het idee om burgers, verenigingen en middenveldorganisaties ruimte te geven om initiatieven naar het beleid te nemen. In verschillende gemeenten en steden zijn experimenten aan de gang. Er zijn al burgerbegrotingen. Er zijn verenigingen die nu al gemeenschapsinfrastructuur beheren. Het is goed dat er daarvoor een kader wordt

gecreëerd, ook om andere gemeenten van het nut ervan te overtuigen. Voor ons is het wel duidelijk: het moet een positief verhaal zijn. Niet zoals in Groot-Brittannië, waar de zaak in handen komt van burgers omdat de overheid haar taken niet meer opneemt. Mijn fractie zal volop meewerken om een kader uit te werken dat de overheid moet prikkelen om via deze weg een beter beleid te realiseren.

**Minister Liesbeth Homans:** Voorzitter, collega's, ik zei al dat het om een groenboek gaat. Uiteraard moet dat nog worden uitgewerkt, dankzij praktijkvoorbeelden. Dat kan eventueel uitmonden in een witboek. Mijnheer Vanbesien, als de Vlaamse Regering op een bepaald moment een groenboek of een witboek zal voorstellen, dan zal het vooral de uitdaging van de overheid zelf tot doel hebben. Uw voorbeelden gaan uitsluitend over het uitdagen van lokale overheden. Ik gaf inderdaad het voorbeeld van de burgerbegroting van het district Antwerpen, dat voor een goede input zou kunnen zorgen. Er bestaan al mogelijkheden, zoals het wijkoverleg. Als de minister-president van de Vlaamse Regering een groenboek op tafel zal leggen, dan zal het in de eerste plaats gaan over het uitdagen van de Vlaamse overheid, en niet zozeer over de 308 lokale overheden van Vlaanderen. Dat is toch een groot verschil.

Sta me toe duidelijkheid te verschaffen. Toen ik zei dat uw vraag iets te vroeg komt, dan was dat geen verwijt.

Het gaat er gewoon over dat we op 24 januari een uitgebreide, grondige en gefundeerde gedachtewisseling kunnen houden, dat momenteel, hoewel de consultatieronde op 31 december afgerond moest zijn, het kabinet van de minister-president nog altijd reacties binnen krijgt en dat we van de gedachtewisseling toch ook een kantelmoment moeten maken. Ik ben ervan overtuigd dat hier heel veel mensen echt wel met participatie bezig zijn. Iedereen moet zo veel mogelijk aanwezig zijn in die commissie om ook daar zijn eigen input te geven. Dat was de aanleiding waarom ik heb gezegd dat uw vraag iets te vroeg komt, namelijk omdat die gedachtewisseling er nog moet komen.

Was die vraag correct? Ja, uiteraard, collega. U bent trouwens vrij om om het even welke vraag hier te stellen. Maar ik heb u al gezegd dat we heel veel goede input hebben gekregen. Er komt er nog bij. Ik ben ervan overtuigd – of ik hoop althans – dat zo veel mogelijk leden van dit parlement, samen met de minister-president op 24 januari een zeer goede en constructieve gedachtewisseling kunnen houden over het groenboek Bestuur.

**Willem-Frederik Schiltz (Open Vld):** Collega's hebben een aantal bezorgdheden geformuleerd ten aanzien van dit en andere participatie-initiatieven, en volledig terecht. Als je participatie wilt doorvoeren, dan moet het met vol engagement zijn. Het moet ergens toe leiden, maar het moet ook goed omkaderd worden. Niets is zo funest, zo schadelijk als een slecht inengeknutseld participatietraject. Dat erodeert alleen maar het draagvlak.

Nog even voor de duidelijkheid, minister, de burgerbegroting van het district Antwerpen, een fantastisch initiatief dat ik samen met collega Cordy heb kunnen uitbouwen, is nog iets anders. Daar zeggen wij als overheid: 'Hier is een stuk van het budget, burgers, vul maar in.' Hier gaat het nog veel verder. Hier laten we zien dat burgers te allen tijde op gelijke voet staan met de bestuurlijke structuren en, ook waar wij het misschien niet verwachten, kunnen zeggen: 'Overheid, ik dag u uit, dit kunnen wij met onze groep van burgers beter.' Dat is een belangrijk signaal dat wij daarbij geven. Maar, collega Van den Heuvel en andere collega's, wij zullen dat in de commissie zeer grondig bekijken.

Sta mij toe om tot slot mijn vraag als een aanbeveling te formuleren om toch zeker en vast van al die voorbeelden die er in het buitenland zijn, de expertise

mee te nemen naar onze commissie. Dan kunnen we misschien eens te meer in Vlaanderen 'gidsen bij voorbeeld' of 'leading by example'. (*Applaus bij Open Vld*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de paradox in onze houding in en over het verkeer, in het bijzonder wat het overtreden van de maximumsnelheid betreft**

**De voorzitter:** De heer Parys heeft het woord.

**Lorin Parys (N-VA):** Collega's, soms schrikken we als we in de spiegel kijken. Dat is ook wat er deze week is gebeurd. Op het vlak van verkeersveiligheid hebben we een aantal bewogen dagen achter de rug. Zondag waren er de klasgenoten, de vriendinnen en de ouders van twee meisjes die verongelukt zijn in een fietsongeval in het verkeer, die aan minister Weyts een petitie kwamen afgeven met de namen van 10.000 Vlamingen. Ze vroegen om strenge maatregelen te nemen om de verkeersveiligheid in de hand te werken.

Een dag later kregen we de cijfers van het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid (BIVV), het grote verkeers(on)veiligheidsonderzoek. Daaruit bleek op zijn minst een paradox. Ik heb de cijfers die Het Laatste Nieuws mooi heeft vormgegeven, hier meegenomen. 80 procent van de Belgen vindt dat snel rijden een heel groot probleem is in het verkeer. De paradox is dat meer dan 70 procent van de Belgen ook toegeeft zelf veel te snel te rijden in het verkeer. Daar gaat het vandaag over. Als we in de spiegel kijken, dan zien we dat hier de mentaliteit een probleem is, dat we zelf zeer tolerant en zeer mild zijn voor ons eigen gedrag in het verkeer, terwijl we wel hard zijn voor alle andere mensen die weggebruiker zijn. Dat is natuurlijk een probleem. Dat soort zelfoverschatting van hoe wij met zijn allen in het verkeer staan, daar komen ongevallen van.

Minister, mijn vraag is eigenlijk heel eenvoudig. Een mentaliteit verander je niet van de ene op de andere dag. Hoe gaan wij ervoor zorgen dat het geen generatie duurt voor we effecten zien van die mentaliteitsverandering die echt broodnodig is om naar een veiliger verkeer te gaan in Vlaanderen?

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Ik moet eerlijk zeggen dat die resultaten mij niet verbazen. Een blik op mijn mailbox leert die paradox, waarbij men verschrikkelijk tolerant is voor de eigen snelheidsovertredingen maar verschrikkelijk intolerant is voor die van anderen, of zelfs voor het gewone rijgedrag van anderen.

Trouwens, mijn mailbox leert me dat sommige Vlamingen heel creatief en innovatief zijn in het bedenken van beledigingen en scheldwoorden als je ook nog maar van verre zou suggereren dat je zou kunnen raken aan de snelheidsbeperkingen en kordater zou optreden. De cijfers bewijzen dat wij als Vlamingen een kordater beleid nodig hebben. We gaan er dan ook voor zorgen dat ze dat kordater beleid krijgen.

Het Vlaams verkeersveiligheidsplan is net daarop gebaseerd, niet alleen sensibilisering, niet alleen de hervorming van de rijopleiding maar ook meer controle, handhaving, trajectcontrole op de autosnelwegen en een bijna volledige dekking van die autosnelwegen, maar ook trajectcontroles op de gewestwegen waarbij we zelf het initiatief gaan nemen om per jaar twintig trajectcontroles te gaan financieren en plaatsen. We gaan dat niet meer alleen overlaten aan de lokale besturen en politiezones.

We hebben heel wat op stapel staan. We gaan natuurlijk ook opstaan in de strijd tegen de schande van de 400 en heel de mobilisering. We delen die ambitie over meerderheid en oppositie heen. Dat begint een beetje vruchten af te werpen. De eerste cijfers met betrekking tot het aantal verkeersdoden van de eerste maanden van 2016 zijn positief. Er is een daling met 11 procent van het aantal verkeersdoden ter plaatse. Die resultaten wegen natuurlijk op tegen de scheldmails en verwensingen via de sociale media die we krijgen.

**Lorin Parys (N-VA):** Minister, u hebt eraan gerefereerd, en gisteren stond het op de voorpagina van een andere krant: de overheid werkt zelf snelheids-overtredingen en onveilig verkeer in de hand door de tolerantie marges: je mag 120 kilometer per uur rijden, maar je wordt pas geflitst vanaf 128.

U zegt dat Vlaanderen een rol gaat spelen in de installatie van trajectcontroles op twintig trajecten in de volgende jaren. Hebt u daar zelf een visie over? Kunt u aan het Vlaams Huis voor verkeersveiligheid en de taskforce Handhaving vragen wat het effect zou zijn als we aan die tolerantie marge komen? Gaan we dezelfde verkeersstatistieken zien of krijgen we een daling van 10 of 5 procent als we die marges kleiner maken of afschaffen?

Ik ben er asexueel in: ik wil gewoon weten wat er werkt. Kunnen we dat laten onderzoeken? Kunnen we dan bij de federale overheid aandringen op de juiste oplossing?

**De voorzitter:** De heer Ceyskens heeft het woord

**Lode Ceyskens (CD&V):** Collega's, eerder dan weer naar een ander beleids-niveau te kijken, zou ik ervoor pleiten dat we in Vlaanderen alles in het werk stellen. Minister, als u gaat voor een kordate aanpak, dan vindt u in CD&V een bondgenoot. We hebben bij het begin van deze legislatuur de conceptnota Snelheid ingediend. We wilden de weg zichzelf laten uitleggen wat betreft snelheid, want duidelijkheid is natuurlijk een van de basisvoorwaarden om correcte snelheid in te schatten. U hebt dan het initiatief genomen om van 70 kilometer per uur de regel te maken. Dat is een goed initiatief, al gaat het minder ver dan ons idee, en we staan daar volledig achter.

Naast de inrichting van de weg is handhaving een heel belangrijke factor. Ik ben een beetje bezorgd, minister, over de mobiele trajectcontroles. We staan daar evenzeer achter als u, maar onze vraag is: wanneer gaat uiteindelijk geïmplementeerd kunnen worden? U zou dat eerst doen via de raamcontracten met Proximus en Mac, maar dat blijkt nu niet te lukken. Dan zou er een nieuwe onderhandeling in de markt gezet worden in het voorjaar van 2017. Wat ons vooral interesseert, is: wanneer wordt de mobiele trajectcontrole ingevoerd?

**De voorzitter:** De heer Keulen heeft het woord.

**Marino Keulen (Open Vld):** Naast de ingrepen zoals camera's en trajectcontroles wordt de weggebruiker geconditioneerd om zich op die plaatsen te houden aan de reglementering. Het draait allemaal rond de pakkans. U zult daarover met minister Jambon moeten samenzitten.

Vanaf het moment dat mensen weten dat er een redelijke kans is dat ze gesnapt worden als ze te snel rijden, gaan ze ook buiten die zones waar camera's staan en trajectcontroles van toepassing zijn, gedisciplineerd rijden.

Ik denk dat daar in dit land, in het hele koninkrijk en ook in Vlaanderen, zeker en vast tanden moeten worden bijgestoken. Er moet meer verkeerspolitie zijn, om ook de snelheidsreglementering op de wegen, op de gewestwegen en auto-snelwegen, toegepast te zien.

**Minister Ben Weyts:** De automobiele trajectcontrole is afhankelijk van de respons van de markt zelf. Dit is een nieuwe technologie, waarbij we zelf het voortouw trachten te nemen en de marktspelers trachten te mobiliseren om werk te maken van zo'n nieuwe toepassing. Daar is het nog even afwachten wat de respons van de markt zal zijn, om er een concrete timing op te plakken.

Vandaag hebben onze toestellen – en dan heb ik het over het hele gamma, zowel de flitspalen als de trajectcontrole – een afwijkingmarge van 1 procent. Recente testen hebben dat uitgewezen. Bij een voertuig dat 200 kilometer per uur reed, was er een marge van 2 kilometer per uur. Dat is dus vrij accuraat. Er is op zich dus eigenlijk geen nood aan een tolerantie­marge van 6 procent. Die geldt op basis van een omzendbrief van het College van Procureurs-generaal. 6 procent geldt boven de 100 kilometer per uur, en er is een tolerantie­marge van 6 kilometer per uur onder de maximale snelheid van 100 kilometer per uur. Technisch is dat geen vereiste, maar het is een federale materie. Ik snap wel dat men soms capaciteitsproblemen heeft op het vlak van de verwerking. Dat speelt zeker mee. Maar u moet weten dat die tolerantiedrempel van 6 kilometer per uur en 6 procent een minimum is. Men kan lokaal – de parketten en politiezones – daarvan afwijken. Dat vind ik nog meer zorgwekkend. Dan wordt er geen maximum maar een minimum van tolerantie aan de dag gelegd. De beperkte verwerkingscapaciteit, dus een tekort aan personeel, zorgt er soms voor dat in bepaalde zones de tolerantiedrempel hoger ligt, en dat er dus geen uniformiteit is, geen rechte lijn. Ik vind dat dat in eerste instantie een objectief moet zijn, met alle begrip voor de verwerkingscapaciteit en soms het tekort aan mensen en middelen.

**Lorin Parys (N-VA):** Minister, als ik u zo bezig hoor over die tolerantie­marge, dan is het minste wat wij kunnen vragen om in Vlaanderen een effectief en consequent en rechtlijnig verkeersveiligheidsbeleid te voeren, dat die tolerantie­marge op zijn minst overal dezelfde zou zijn. Wij moeten die betrachting op tafel leggen. U heeft met het voorlopig rijbewijs bewezen dat u ook vruchtbare gesprekken kunt voeren met uw federale collega van Mobiliteit.

Ik ben ook bijzonder geïnteresseerd in een onderzoek van het Vlaams Huis van de Verkeersveiligheid naar de effectiviteit, al dan niet, van die tolerantie­marges. Laat ons dan een beslissing nemen op basis van feiten en cijfers.

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de samenwerking met de federale overheid bij de aanpak van de radicalisering in de gevangnissen**

**ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de radicalisering in de Vlaamse gevangnissen**

**ACTUELE VRAAG van Ward Kennes aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van radicalisering in de gevangnissen**

**De voorzitter:** Mevrouw Kherbache heeft het woord.

**Yasmine Kherbache (sp·a):** Voorzitter, minister, collega's, we konden de afgelopen dagen in de kranten lezen dat radicalisering in de gevangnissen een gigantisch probleem is. Dat onze gevangnissen een kweekvijver zijn voor radicalen en potentiële terroristen, is helaas geen nieuws. Dat hebben we in dit parlement al herhaaldelijk aangekaart. Maar wat hallucinant is, is dat er opnieuw op het terrein aan de alarmbel wordt getrokken. Mensen die actief zijn in de

gevangenissen zeggen dat het probleem toeneemt. Het aantal radicalen stijgt. Het aantal incidenten met geradicaliseerden stijgt. Er is een gebrek aan mensen en middelen om de nodige begeleiding en trajecten op te zetten om het radicaliseringsproces in de gevangenissen in te dijken.

Minister, ik stel deze vraag al anderhalf jaar. Wanneer gaat u er binnen uw bevoegdheden eindelijk eens werk van maken, zodat men effectief die trajecten op maat kan aanbieden in de gevangenissen, om te vermijden dat het probleem escaleert?

**De voorzitter:** Mevrouw Sminate heeft het woord.

**Nadia Sminate (N-VA):** Voorzitter, er zijn gedetineerden die van de ene dag op de andere weigeren met vrouwelijke cipers om te gaan, er zijn handleidingen om bommen te maken en er is bendevoering. Als we de verhalen vanop het terrein mogen geloven, beginnen sommige van onze gevangenissen steeds meer op antennekantoren van IS te lijken.

Het is ondertussen al een paar maanden geleden dat ik hier de oproep heb gelanceerd in meer en degelijkere begeleiding van onze gedetineerden te voorzien. Ondertussen sta ik niet meer alleen met die vraag. De Veiligheid van de Staat, de federale procureur en de mensen op het terrein trekken allemaal aan de alarmbel. Die roep tot actie is wel degelijk tot ons gericht.

We hebben momenteel welgeteld 2 mensen in dienst die moeten zorgen voor een inhoudelijk deradicaliseringsprogramma op maat en die daarnaast tevens verantwoordelijk zijn voor de persoonlijke begeleiding van 450 potentiële terroristen. Ik ben benieuwd of die 2 mensen hun job zullen volhouden, dit in tegenstelling tot hun federale collega's, die nota bene met 18 zijn.

Het is ondertussen zover gekomen dat Koen Metsu zelf een initiatief heeft genomen om gedetineerden en ex-gedetineerden door experts te laten begeleiden. Hij hoopt dat de Vlaamse Regering dit initiatief zal oppikken.

Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat de gevangenissen niet tot opleidingskampen voor potentiële terroristen verworden?

**De voorzitter:** De heer Kennes heeft het woord.

**Ward Kennes (CD&V):** Minister, de problematiek van de deradicalisering, ook in een penitentiaire context, staat al een tijd op uw en onze agenda. We weten dat in de Justitiehuisen veertien referentieassistenten voor deze problematiek zijn aangesteld. Daarmee is de zaak natuurlijk niet afgehandeld. We krijgen dagelijks signalen dat de problematiek nog zeer nijpend en zeer groot is.

Er is daarnet al verwezen naar de inschatting door de Veiligheid van de Staat. In de penitentiaire context gaat het om ongeveer 450 geradicaliseerden, waarvan er ongeveer 150 achter tralies zitten. Die mensen worden opgevolgd. Dat is de rol van de justitiehuisen. Er is veel werk aan de winkel.

De voorbije dagen hebben mensen initiatieven genomen om hier, naast de overheid en samen met de overheid, op in te spelen. Er is het Ufungu-netwerk van de directeur van de Dossinkazerne. Er is het net al aangehaalde deradicaliseringscentrum van burgemeester Metsu en van strafpleiter Damen.

Dit lijken me goede initiatieven. Ze sluiten aan bij de conclusies van het Radicalisation Awareness Network (RAN) dat voor de Europese coördinatie instaat en dat zich hier vorige zomer over heeft gebogen. Het gaat dan onder meer om de multidisciplinaire aanpak en om het belang van ngo's die niet bij vervolgingen



of strafuitvoeringen zijn betrokken, maar die net vanuit de samenleving een rol kunnen spelen. Volgens de conclusies is dit zeer belangrijk. Een andere conclusie wijst op de multi-agency cooperation, waarbij ngo's, de FOD Justitie, het welzijnswerk, VDAB en dergelijke een rol kunnen opnemen.

Minister, de nieuwe initiatieven op het werkveld worden genomen door mensen met een bepaalde ervaring, terreinkennis of expertise. Kunnen die mensen op uw medewerking rekenen? Bent u voorstander van een dergelijke pps-aanpak? Wanneer wilt u, zodra u kennis van die initiatieven hebt genomen, steun verlenen?

**De voorzitter:** Minister Vandeurzen heeft het woord.

**Minister Jo Vandeurzen:** Voorzitter, ik wil met dat laatste punt beginnen. Volgens mij moeten we elk initiatief toejuichen. Dat is zeker het geval als het gaat om de inbreng van broodnodige islamkennis. We zullen de initiatiefnemers uiteraard contacteren en nagaan hoe we hen bij de operationalisering van de trajecten kunnen betrekken.

Het is uiteraard zo dat er veel meer dan twee mensen actief zijn in onze gevangissen en ondertussen zijn gevormd, worden ondersteund, deskundigheidsbevordering hebben ondergaan als het gaat over de aspecten van radicalisering. Het is echter ook juist dat ondertussen twee mensen fulltime bezig zijn met de benadering, met de trajecten, ook met het perspectief op re-integratie, van personen die in een gevangenis verblijven en die door de experts van de bevoegde federale administratie, het directoraat-generaal Penitentiare Inrichtingen (EPI), worden beschouwd als in aanmerking komend voor een bijzonder penitentiair traject, precies omdat ze in verband worden gebracht met radicalisering, hetzij door feiten gerelateerd aan radicalisering, hetzij door andere informatie, los van de feiten waarvoor ze zijn veroordeeld en in de gevangenis verblijven.

Ik kan u dus bevestigen dat die aanpak in volle ontwikkeling is. We hebben die afspraak met EPI. EPI heeft ons ook de lijst overgemaakt van de personen waarover het gaat en die volgens de inschatting van de bevoegde dienst binnen EPI echt in aanmerking komen voor dat bijzonder penitentiair traject en waaraan met het oog op onze bevoegdheid voor de voorbereiding op de terugkeer naar de samenleving het best bijzondere aandacht wordt besteed. Aan hen wordt gevraagd in te gaan op het vrijwillige aanbod qua hulp- en dienstverlening dat de gemeenschappen in de gevangenis kunnen organiseren met het oog op een re-integratie in de samenleving. Dat is dus volop bezig. Onze mensen zijn gestart met uitvoerige gesprekken met betrokkenen. Uiteraard gaat de prioriteit eerst naar diegenen die zich in de gevangenis van Hasselt bevinden, omdat EPI daar de mensen met de grootste veiligheidsrisico's heeft geconcentreerd. Dat zijn er natuurlijk geen honderden. Het gaat over een veertigtal mensen die EPI ter zake aan ons heeft gesignaleerd. Al die mensen worden uitvoerig gecontacteerd en er wordt nagegaan op welke manier ze inderdaad een beroep kunnen doen op het gemeenschapsaanbod. Uiteraard moet casusoverleg in de gevangenis tussen de deskundigen en de consulente van de gemeenschap en de mensen van de psychosociale diensten van de gevangenis er ook toe leiden dat de psychosociale diensten in het kader van een vervroegde invrijheidstelling in het gedwongen pakket van maatregelen waartoe een strafuitvoeringsrechtbank kan beslissen, ook voldoende meenemen wat moet worden meegenomen.

Ik kan u bevestigen dat er ondertussen ongeveer 85 dossiers gelinkt aan radicalisering door onze Vlaamse Justitiehuisen worden opgenomen, in het kader zoals we dat ook hier of in de commissie hebben toegelicht. Dat gaat over een aantal feiten die echt op terrorisme betrekking hebben, maar er zijn ook dossiers bij waar de link met radicalisering zich in de omstandigheden of de context

bevindt, en niet onmiddellijk in de veroordelingen als dusdanig. Het zal u niet verbazen dat het dan vooral gaat over Antwerpen en Brussel.

Men zegt me dat er een vijftal Justitiehuzen zijn die in het bijzonder met die trajecten worden geconfronteerd. We hebben, zoals afgesproken, nu ook regelmatig overleg met de lokale actoren, precies met het oog op dit traject dat moet worden afgelegd en dat in het kader van een uitstroom in de gevangenen ook een geïndividualiseerd deradicaliseringstraject moet zijn. Ik kan dus alleen maar bevestigen dat dat loopt, dat die contacten er zijn met de mensen waarvan EPI vindt dat ze in aanmerking te nemen zijn om bijzondere expertise en bijzondere aandacht van de gemeenschap te krijgen. Ik kan ook bevestigen dat, hoewel er bij ons sprake is van vrijwilligheid, de link naar het aspect van de gedwongen maatregelen via de psychosociale diensten en de maatregelen van de strafuitvoeringsrechtbank het kader is waarbinnen ook onze Justitiehuzen die opdrachten opnemen.

Zoals gezegd moeten we de enkele initiatieven die zich ter zake melden, uiteraard contacteren. U weet echter ook dat ook bijvoorbeeld de centra algemeen welzijnswerk, trouwens ook in Antwerpen, zich in het kader van hun verantwoordelijkheid voor het justitieel welzijnswerk wel hebben georganiseerd om die psychosociale begeleiding in trajecten van gedetineerden op te nemen. Uiteraard zullen we bekijken hoe we deze opportuniteit daarin ook een plaats kunnen geven.

**Yasmine Kherbache (sp.a):** Minister, na anderhalf jaar dringend bij u op te roepen tot actie, vind ik het zeer mager dat u als antwoord geeft: 'Die radicaliseringsprojecten zijn in ontwikkeling. We hebben contact met en zijn in gesprek met experts.'

Minister, vandaag komen er gedetineerden vrij die veroordeeld zijn voor terreur-misdrijven, die nul begeleiding hebben gekregen. Zij worden losgelaten op de samenleving, zonder enige begeleiding of aanpak van deradicalisering.

En het enige wat we hier in het parlement te horen krijgen, is: het is in ontwikkeling. Terwijl de situatie explosief is! En ja, op het terrein wordt er initiatief genomen. Maar er wordt van u ook initiatief verwacht. Mijn vraag was simpel: wat plant u concreet aan mensen en middelen om effectief die individuele aanpak te kunnen aanbieden? Want dat is het signaal van het terrein. Het water staat hun aan de lippen. Er is een tekort aan middelen en een tekort aan mensen. En begeleiding is mensenwerk. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

**Nadia Sminate (N-VA):** Minister, u bevestigt hier dat er inderdaad twee mensen actief zijn om die gedetineerden die een achtergrond van terrorisme hebben, te begeleiden. Volgens de Staatsveiligheid zijn het er 450, u zegt dat het er 40 zijn. U zegt: 'het loopt'; de mensen op het terrein zeggen: 'het loopt niet'. Zij trekken aan de alarmbel.

Ik heb hier vandaag geen enkel engagement gehoord om meer te gaan inzetten op de begeleiding van gedetineerden of zelfs ex-gedetineerden – want het probleem doet zich ook voor op het moment dat die gevangenen de gevangenis verlaten.

Dus, minister, nogmaals mijn oproep: zet meer in op die begeleiding, laat er meer prioritair middelen naartoe gaan. U zult mij als bondgenoot hebben. *(Applaus bij de N-VA)*

**Ward Kennes (CD&V):** Minister, ik onthoud dat er in Vlaanderen op dit moment veel meer dan twee mensen bezig zijn met de problematiek van de deradicalisering in de gevangenen. Maar ik onthoud ook dat er prioritair wordt ingezet op die veertig zeer zware gevallen die in de vleugel in Hasselt verblijven.

Ik ben tevreden met uw welwillende houding tegenover die ngo-initiatieven of de initiatieven vanuit de samenleving. Ik denk evenwel dat er daarvoor een kwaliteitskader nodig zal zijn. Dat is mijn bijkomende vraag. Het gaat over een kwaliteitskader waarbij gericht wordt gekeken naar de efficiëntie en de effectiviteit van al die initiatieven.

Ik vind het zeer positief dat die er komen. Ik heb ook gezegd waarom het vaak beter is dat ngo's daarin een rol opnemen, dan wel de overheid, die heel snel met het repressieve wordt geassocieerd. Ik denk dat er ook een initiatief moet worden genomen om te zoeken naar een goed kader om het kaf van het koren te scheiden. Want als iedereen gaat beginnen, zullen er keuzes moeten worden gemaakt van wat u wel en niet kunt ondersteunen.

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Collega's, wie iets te vaak wegkijkt van de realiteit, was allicht verbaasd te vernemen dat honderden moslimextremisten de baas spelen in sommige van onze gevangenissen. Men kan zich dan afvragen: als de overheid zelfs in de gevangenis niet meer de baas is, hoe kan men dan veronderstellen dat diezelfde overheid in de samenleving de problematiek van het moslimextremisme wel onder controle heeft?

Wat zijn nu de nieuwe oplossingen? Wat suggereert men opnieuw? Opnieuw een blik islamconsulenten opentrekken en dergelijke meer. In het initiatief waarnaar u verwijst, mevrouw Sminate, gaat het zelfs over samenwerken met een salafistische imam, Sulayman Van Ael.

Ik denk niet dat dat de oplossingen zijn. Wat moet men nu doen, collega's? Er zitten 450 jihadisten in onze gevangenissen. Dat zijn tikkende tijdbommen. De enige echte vraag is: wat doen die geradicaliseerde moslims nog in ons land?

Minister, ik hoop dat u naar de federale collega's trekt met de boodschap dat men die niet moet gaan heropvoeden met ons belastinggeld, maar dat men hun de nationaliteit moet afnemen en hen het land moet uitzetten. Zo niet, blijven zachte heelmeesters stinkende wonden maken. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Voorzitter, wat in het artikel stond, is inderdaad problematisch. Het is problematisch wat daar gebeurt.

We zitten over de verschillende beleidsniveaus. In de derde voortgangsrapportage van het Vlaams actieplan ter preventie van radicalisering, dat u in november hebt voorgesteld, benadrukte u dat we in Vlaanderen in 2017 verder werk zullen maken van een integrale aanpak van informatiedeling tussen die verschillende niveaus.

Wat zijn de huidige afspraken die daaruit zijn voortgekomen? Wat zijn de problemen? Is er al een evaluatie geweest? Mogen we een evaluatie verwachten? Verwijzen naar de verschillende niveaus heeft weinig zin. De enige manier om dit aan te pakken, is ervoor te zorgen dat de verschillende niveaus op een goede manier samenwerken om de problemen die zich voordoen, aan te pakken.

**De voorzitter:** De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Minister, voor mij is dit geen schuldvraag. Voor mij draait het er niet om wie fout zit of wie er meer moet doen. Ik wil oplossingen en dat signaal horen we ook vanop het terrein. Mensen trekken aan de alarmbel. De leden die vooraan staan, hebben daar absoluut gelijk in.

Er worden drie dingen naar voren geschoven. Het allereerste is het deradicaliseringsprogramma. Ze hebben het gevoel dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd tussen het federale en het Vlaamse niveau. Ze wachten tot er effectief een goed programma op poten staat. Ze zijn het beu.

Een tweede element is – ook daarin hebben de leden vooraan gelijk – dat er te weinig mensen actief zijn in de praktijk om alle problemen goed te kunnen opsporen. Er zijn te weinig islamconsulenten die goed gevormd zijn om met deradicalisering bezig te zijn. Ze hebben ook andere taken.

Ten derde hebben de mensen het gevoel dat ze niet worden gewaardeerd. De statuten van de islamconsulenten zijn op dit ogenblik niet van dien aard dat je sterke profielen, experts kunt aantrekken om mee de radicalisering tegen te gaan in de gevangenissen. We mogen ons niet vergissen: deradicalisering daar is een van de frontlinies tegen radicalisering in onze samenleving. We moeten daarin investeren. We kunnen niet blijven zeggen dat het in ontwikkeling is en dat er langzamerhand stappen vooruit zullen worden gezet. Het moet nu gebeuren. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

**Minister Jo Vandeuren:** Ik zal mij niet verschuilen achter een bevoegdheidsdiscussie. Ik heb dat daarnet ook niet gedaan. U zult het toch wel met mij eens zijn dat de Vlaamse Gemeenschap – en dat geldt ook voor de Franse Gemeenschap – niet bevoegd is voor het leefklimaat, de veiligheidsproblematiek en de gezondheidszorg in de gevangenissen. Dat zijn bevoegdheden die zich op andere niveaus bevinden. Maar ik heb ook altijd gezegd, ook naar aanleiding van het centraal aanmeldpunt voor de drugproblematiek, dat er ongetwijfeld raakvlakken en grijze zones zijn waarin ook onze bevoegdheden aan bod komen. Er moet inderdaad worden gekomen tot een geïntegreerd model.

Ik zal zeker niet ontkennen dat dit op het terrein een zoektocht is van een aantal partners, stakeholders en actoren van Justitie. Het heeft trouwens behoorlijk wat investering gevraagd om iedereen in die logica te krijgen. Maar ik durf wel te zeggen dat we op dit moment operationeel zijn. We zijn degenen die vanuit Justitie worden aangegeven als zijnde in aanmerking te komen voor een bijzonder penitentiair traject, effectief aan het bevragen. We contacteren hen om na te gaan op welk aspect van het vrijwillig hulpverleningsaanbod waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, zij een beroep zouden kunnen doen. Als hun re-integratie aan de orde is, wat betekent dit dan inzake voortzetting naar de situatie waarin de betrokkene leeft en woont, wat natuurlijk niet per definitie in de buurt van de gevangenis is?

We hebben ons uitgerust om ervoor te zorgen dat we aan het lokaal overleg kunnen deelnemen vanuit de Justitiehuisen en dat diegenen die gevat zijn als justitieassistent de gedwongen maatregelen – dus de maatregelen die aan de vrijlating zijn verbonden door de strafuitvoeringsrechtbank – kunnen opvolgen. Als de justitieassistenten een voorstel mogen of kunnen doen om dat pakket maatregelen in te vullen in het kader van specifieke deradicaliseringstrajecten, dan moeten ze in staat zijn om suggesties te doen aan diegenen die in de strafuitvoeringsrechtbank dat soort beslissingen moeten nemen. Ze zijn daartoe gevormd.

Het is inderdaad een traject waarbij heel wat actoren in die logica moeten komen, maar de rapportage die wij doen aan het Vlaams Parlement geeft voldoende aan op welke manier er wordt opgetreden. De zaken worden stelselmatig aangepakt. Ik kan niet anders dan bevestigen dat de groep die door EPI wordt beschouwd als in aanmerking komende voor een bijzonder penitentiair traject, in elk geval bij ons nu in elk behandeling is. Dat zijn diegenen waarover het gaat in de gevangenis en waarover EPI die inschatting heeft gemaakt, beschikkende over

de informatie van OCAD en anderen. Dat zijn diegenen die bij voorrang zijn ondergebracht in Hasselt en de satellietgevangenen die daarvoor speciaal zijn gereserveerd.

Mevrouw Kherbache, nog eens voor alle duidelijkheid: laat ons een goed verschil maken tussen de maatregelen die in de beschikking van de strafuitvoeringsrechtbank moeten zitten en waarmee de justitieassistent ook mee kan optreden, en tussen het vrijwillig hulpverleningsaanbod. We zijn met Justitiehuisen nu op het niveau dat we dit voorstel kunnen doen als het zich voordoet. Een disengagementstraject is een individueel traject waarbij verschillende levensdomeinen in aanmerking komen: werken, wonen, een sociaal netwerk uitbouwen. Vandaar dat ook de aanwezigheid van de Justitiehuisen in het lokale overleg mogelijk moet zijn en ook wordt gerealiseerd.

Mijnheer De Gucht, er zijn intussen verschillende protocols afgesloten met de staatsveiligheid. Er zijn toegangen geregeld met de databank van de 'Foreign Terrorist Fighter', die door de federale overheid operationeel wordt gemaakt. We hebben getracht om de informatiedoorstroming op een aantal terreinen te faciliteren. Het gesprek – er zijn steeds nieuwe problematieken en nieuwe aspecten – zetten we voort.

Wij vinden het bijzonder jammer dat de regeling van het beroepsgeheim in het federale parlement te elfder ure nog uit de wet is gehaald die voor de vakantie door het federale parlement is goedgekeurd. Ik denk dat dit gebeurd is onder druk van de oppositie. We waren op een bepaald moment zo ver dat we konden zeggen dat er een nieuw kader was voor het beroepsgeheim dat toe zou laten dat men in casuoverleg bepaalde informatie kan delen op een nieuwe wettelijke basis. De minister van Justitie heeft mij verzekerd dat die regeling opnieuw zal worden opgenomen in wat in zijn wereld 'de potpourriwetten' heet. Ik hoop dus dat die wettelijke basis vooralsnog federaal zal worden goedgekeurd. Het zal ons in ieder geval veel problemen besparen. We zijn nu afhankelijk van de goede wil van de mensen op het terrein om het pragmatisch op te lossen. In een aantal situaties kan dit natuurlijk, maar het zou veel beter zijn als er een wettelijke basis zou zijn om het gedeelde beroepsgeheim te faciliteren. Dat zou voor uw probleem en uw vragen inzake informatiedoorstroming alleszins een aantal zaken vergemakkelijken.

**Yasmine Kherbache (sp.a):** Minister, ik heb van u niet gehoord dat er extra mensen en middelen zullen worden ingezet om het probleem aan te pakken. U steekt daarmee uw kop in het zand. U verwijst naar de bestaande diensten en initiatieven waar men elke keer aangeeft dat het licht op rood staat, dat er echt een groot probleem is, dat er echt onvoldoende mensen en middelen zijn om het probleem te verhelpen. U verwijst naar wat er vandaag bestaat, en u weet dat er bijvoorbeeld voor geestelijke gezondheidszorg wachtlijsten zijn.

Minister, verschuil u niet achter bevoegdheden. Verschuil u niet achter bestaande reguliere diensten waar er nu al tekorten zijn. U hebt de bevoegdheid om een prangend probleem aan te pakken. U kunt er werk van maken dat de gedetineerden van vandaag niet de potentiële terroristen van morgen worden.  
*(Applaus bij sp.a en Groen)*

**Nadia Sminate (N-VA):** Minister, er is één ding dat ik niet goed begrijp uit uw betoog. De federale consulente schreeuwen vandaag moord en brand over het feit dat ze het niet aankunnen, dat ze met te weinig zijn, dat ze te weinig middelen hebben. En u zegt dat wij het met 2 mensen wel moeten aankunnen. Dezelfde populatie. Dezelfde mensen. Dat begrijp ik niet. Misschien ligt het probleem in het feit dat u minder mensen wilt vatten. U spreekt over 40; de Staatsveiligheid spreekt over 450. De vraag is wie we moeten geloven. Er zijn

inderdaad misschien maar 40 mensen effectief veroordeeld voor terroristische feiten, maar het gaat over veel meer mensen die in de gevangenissen worden beïnvloed door die 40 mensen. En dat is het verschil tussen uw interpretatie en die van de Staatsveiligheid.

Ik kan dus maar één ding concluderen: er zijn meer mensen op het terrein nodig.  
(*Applaus bij de N-VA*)

**Ward Kennes (CD&V):** Minister, u hebt terecht gezegd dat de individuele begeleiding de kern is van het disengagementtraject. U hebt verwezen naar de verschillende agentschappen en diensten die daarin een rol moeten spelen. Ook de islamconsulenten hebben daarin een belangrijke rol. Er werd verwezen naar hun slechte verloning, maar desondanks zijn er nog mensen die met kwaliteit en kennis hun rol volledig opnemen. Ik wil mijn waardering daarvoor uitdrukken, want met 1300 euro spring je in het leven niet ver. Dat is wat die mensen verdienen om zeer belangrijk werk te doen. Dit is de conclusie van al onze interventies hier: het gaat om een heel cruciale maatschappelijke discussie. Als ze dat willen doen met hun vorming – vaak twee masterdiploma's –, dan verdient dat waardering. In de pps hebben die mensen ook een rol want daarin moeten we ons vertrouwen durven te stellen.

**De voorzitter:** De actuele vragen zijn afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Grete Remen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over een duurzame ondersteuning van startende ondernemingen**

**De voorzitter:** Mevrouw Remen heeft het woord.

**Grete Remen (N-VA):** Minister, het voorbije jaar was een absoluut topjaar voor onze startende bedrijven. Nooit eerder hebben zoveel mensen met zoveel goesting een bedrijf opgericht. In België zijn er in totaal 88.419 starters, en in Vlaanderen alleen 48.623. Een kanttekening hierbij: dat zijn er 2 keer zoveel als in Wallonië. Cijfers vertellen dus echt dat het ondernemersklimaat in Vlaanderen gestaag verbetert.

Bedrijven zijn een grote waarde voor de gezondheid van onze economie. Ze zijn niet alleen innoverend, ze hebben ook een potentieel om door te groeien naar grotere bedrijven en tot werkgevers van morgen. Dat is heel belangrijk. Daarom moeten we deze starters een podium geven. We moeten ook zeker zijn dat die beginnende ondernemers een duurzaam bedrijf kunnen opbouwen met een meerwaarde op lange termijn voor onze Vlaamse economie, evenals voldoende financieringsmogelijkheden.

Minister, op welke manier hebt u in uw beleid aandacht voor de ondersteuning van startende bedrijven en het duurzaam opbouwen van hun bedrijf, en het maximaliseren van overlevingskansen op lange termijn?

**De voorzitter:** Minister Muyters heeft het woord.

**Minister Philippe Muyters:** Mevrouw Remen, het meest fundamentele, zowel voor het starten als voor het doorgroeien, is een goed klimaat, een cultuur van ondernemerschap. Een belangrijke vraag is: denkt de bevolking dat een ondernemer gelijk is aan Boma en de bedrijfsleiders die worden opgevoerd in *The Sky is the Limit*, of heeft men respect voor de mensen die een ondernemerschap starten, die risico nemen, die ook kunnen falen, maar die zorgen voor welvaart en werkgelegenheid in Vlaanderen? Daar heb ik al sterk op ingezet. We hebben acties lopen van kleuter tot volwassene om ervoor te zorgen dat het ondernemerschap meer respect krijgt.

Ik kan de verandering al zien. Een infodag vandaag voor jonge studenten over de combinatie studie en ondernemerschap is een immens succes. Enorm veel jonge mensen komen daarop af. Dat is een eerste bewijs dat men anders naar ondernemerschap kijkt.

Een van de jonge mensen zei me dat het vroeger hip was om in een rockband te spelen. Vandaag is het hip om je eigen onderneming te starten. Dat is toch wel een leuke quote. Wie is gestart of wil starten, krijgt begeleiding. Dat is heel belangrijk. Het is ook belangrijk dat hij een netwerk heeft. Daarvoor hebben we de call voor het ondernemerschap gedaan. Elf ondernemingen en organisaties hebben erop ingetekend om een bedrijf in elke fase van zijn leven te begeleiden.

Ik geef een paar voorbeelden. Wie een goed idee heeft, kan dat testen bij mensen die gespecialiseerd zijn – dat is wat Bryo doet – om na te gaan of het levensvatbaar is. Wie de volgende stap zet en een ondernemingsplan wil maken, kan worden ondersteund. Of nog verder: als je je eerste aanwerving wilt doen, kun je daar geholpen worden. Kortom, in elke levensfase ervoor zorgen dat dat bedrijf ondersteund wordt, dat het een netwerk krijgt. Als je daar nog aan toevoegt dat je effectief voor financiering zorgt, en dat je, als je steun geeft, ervoor zorgt dat dat transparant en eenvoudig gebeurt, dan denk ik dat we een pakket hebben. Ik zal zeker niet zeggen dat het dankzij het beleid alleen is dat we veel starters hebben. Maar als de conjunctuur goed zit, is het goed dat het beleid dat mee ondersteunt en daar een extra boost aan geeft. Dat is wat vandaag gebeurt en waardoor we die starters hebben. Ik ben ervan overtuigd dat er heel veel zullen blijven in de toekomst.

**Grete Remen (N-VA):** Dat is positief nieuws, minister. U weet heel goed dat de uitdaging blijft om in de komende jaren van deze startende bedrijven, de start-ups, ook 'scale-ups' te maken. En daar moeten we echt voor gaan, want we hebben de conjunctuur mee, we hebben de cultuur mee, op federaal vlak, maar vooral ook met uw Vlaamse maatregelen. Wat uiteindelijk het succes van de starters, maar ook het succes van de Vlaamse economie zal bepalen, is immers de mate waarin die starters schaalbaar zijn. Dat is heel belangrijk.

De beschikbaarheid van risicokapitaal is in dezen ook zeer belangrijk, minister. Een beleid dat gericht is op het wegnemen van barrières, dat zien we ook weer op beide niveaus. Daar zijn we hard aan aan het werken, in tegenstelling tot de voorbije jaren. Het stimuleren van ondernemerschap, respect voor ondernemers en innovatie, dat zijn allemaal factoren die hier kunnen bijdragen.

Minister, ziet u ook een mogelijkheid voor starters die kunnen doorgroeien naar dat duurzame bedrijf, dat zij tijdens dat groeiproces geen of minder persoonlijk vermogen ter beschikking moeten stellen? Dat is immers wel nog een cruciaal probleem voor doorgroeiërs.

**Minister Philippe Muyters:** Als je kijkt naar kapitaal, is het belangrijk dat je in elke fase weet wat je juist nodig hebt. Soms denkt men dat men kapitaal nodig heeft, maar heeft men meer nood aan een lening of een waarborg. Het instrument dat daarvoor bestaat, is FINMIX. Daar kun je met je ideeën naartoe, en een expertenpanel zal je zeggen welke financiering je in die fase van je bedrijf nodig hebt. Dat kan mee ondersteuning bieden, zodat je minder je eigen vermogen moet inzetten als dat niet nodig is. Ondernemen blijft natuurlijk voor een stuk risico nemen. En dan hoort dat eigen financieren daar toch ook bij.

**Grete Remen (N-VA):** Dat hoort er zeker bij. Ondernemen is risico, maar als we het kunnen beperken, kunnen we ook meer starters en meer ondernemers stimuleren.

U bent ook ooit begonnen als starter met goesting in de politiek. U komt uit VOKA. U bent ook mede dankzij die goede samenwerking en een goede ploeg

inmiddels tot een succesvolle Vlaamse 'scale-upminister' uitgegroeid. Als minister van Sport onderschreef u ook al via uw topsportcontracten het belang van teamwork op maat. De resultaten van onze atleten waren de voorbije jaren toch wel vermeldenswaard. Laten we in de toekomst ook die hoge toppen scheren op economisch vlak. (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over procedurele moeilijkheden bij het verlenen van vergunningen voor zorgwoningen**

**De voorzitter:** Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

**Mercedes Van Volcem (Open Vld):** Minister, vooreerst mijn beste wensen, maar het deed gisteren toch ook een klein beetje pijn toen we in Het Laatste Nieuws moesten lezen dat mensen die hun ouders of hun opa willen opvangen, op een muur van hindernissen stoten. Ik las dat u ook vindt dat er heel wat wettelijke belemmeringen zijn. Hoe zullen we nu vooruitgang boeken? Het is al van 2013-2015 dat we erover praten en dat we weten dat er een aantal moeilijkheden zijn in de wetgeving, onder andere in het decreet Ruimtelijke Ordening. Ik heb het nog eens nagekeken: er zijn negen voorwaarden om te kunnen voldoen aan een zorgwoning, als je dan nog in een woongebied ligt en er is geen verkaveling, geen bijzonder plan van aanleg (BPA) of geen bouwvergunning die je tegenhoudt. We moeten dus toch wel tot nieuwe instrumenten komen.

Waarom? De overheid staat achter het systeem van kangoeroewoningen en zorgwoningen. De Vlaamse Regering investeert ook veel in zorg en heeft daarvoor extra middelen uitgetrokken. Er zijn ook heel wat mensen bereid hun ouder of familielid op te vangen. Als we geloofwaardig willen blijven, moeten we op korte termijn een oplossing bieden, zodat de ambtenaar niet als nee-ambtenaar wordt afgeschilderd. Het is immers jammer dat de problemen eigenlijk bij de wetgeving liggen. We moeten de veelheid aan regels afbouwen en ervoor zorgen dat mensen op een vlotte manier een maatschappelijk engagement op zich kunnen nemen.

**De voorzitter:** Minister Schauvliege heeft het woord.

**Minister Joke Schauvliege:** Ook ik wens iedereen het allerbeste toe in het nieuwe jaar.

Mevrouw Van Volcem, ik geloof absoluut in zorgwonen en wil er alles aan doen om het op het terrein te faciliteren. Daarom ben ik meteen toen ik minister van Omgeving werd, ook in actie geschoten. Al twee keer hebben we in de Vlaamse Regering een wijziging van de Codex Ruimtelijke Ordening goedgekeurd om voor het zorgwonen een versoepeling in te voeren. Op het moment moet voor een zorgwoning geen vergunning worden aangevraagd en volstaat een melding, maar er zijn daaraan wel voorwaarden gekoppeld. Men moet met twee zijn en allebei zorgbehoevend. In de aangepaste codex die binnenkort voor de laatste keer door de Vlaamse Regering zal worden goedgekeurd en dan naar het Vlaams Parlement komt, zullen de voorwaarden worden versoepeld. Het zal nog maar om één zorgbehoevende persoon moeten gaan, maar ook – en dat is zeer belangrijk – zullen voorschriften van verouderde BPA's geen rem, geen probleem meer kunnen vormen. Dat is een belangrijke stap vooruit, die er komt op basis van de ervaring op het terrein. Dat toont heel duidelijk dat we heel sterk in zorgwonen geloven en dat we het willen faciliteren. We zijn er dus al mee bezig, de aanpassing ligt op tafel en komt heel binnenkort naar het Vlaams Parlement.

**Mercedes Van Volcem (Open Vld):** Natuurlijk ben ik blij met dat nieuws, minister, want de nood wordt door vele mensen gevoeld. Wie de beslissing neemt



om een ouder of schoonouder in huis te nemen, heeft al een heel proces door-gemaakt en heeft met de familie, de kinderen, de broers en zussen overlegd. De Vlaamse Regering en de wetgeving moet deze mensen dan stimuleren in de plaats van hen af te remmen. De administratie mag hen niet ontmoedigen. Ik ben zeer tevreden. Het nieuwe jaar begint alvast met de positieve boodschap dat er verandering komt en dat er minder regels zullen zijn voor wie iemand in zijn woning wil opvangen.

**De voorzitter:** De heer Ceyskens heeft het woord.

**Lode Ceyskens (CD&V):** Vanuit het beleid moeten we alles in het werk stellen om mensen die de taak nog op zich willen nemen om zelf voor familieleden te zorgen, te ondersteunen. Daarom was CD&V ook in het verleden absoluut vragende partij om zorgwonen in de Codex Ruimtelijke Ordening in te schrijven. Herinner u dat er op dat vlak al een heel grote stap vooruit is gezet, onder andere voor de zonevreemde woningen, waar zorgwonen in het verleden absoluut uitgesloten was.

Ik juich ook toe, minister, dat u initiatieven hebt genomen om de Codex verder aan te passen. Wel moeten we oppassen dat we geen carte blanche geven. U weet net zo goed als wij dat er ook altijd mensen zijn die misbruik van de regeling willen maken, mevrouw Van Volcem. Een woning opdelen om ouderen te verzorgen is natuurlijk iets anders dan ze opdelen om er derden in te laten wonen. De maatregel mag niet leiden tot goedkope opdeling van woningen of vormen van huisjesmelkerij. We moeten goede regelgeving hebben zodat zorgwonen ook duidelijk en goed is afgelijnd.

**De voorzitter:** De heer Bertels heeft het woord.

**Jan Bertels (sp-a):** Toevallig hebben we gisteren nog in de commissie Welzijn over zorgwoningen gepraat naar aanleiding van een vraag van mij over mobiele zorgwoningen. We hebben daar dezelfde eensgezindheid vastgesteld dat het moet kunnen. De vraag is dan ook heel simpel, minister. De behoefte is er en het moet vrijwillig kunnen gebeuren. Ondersteun de behoefte op het terrein en zorg voor een integraal beleid zodat wie vrijwillig iemand in huis wil opnemen, dat ook kan doen. Informeer mensen, ook de stedenbouwkundige ambtenaren, dat het kan en dat het kan vooruitgaan. Vandaag worden ze belemmerd. De regeltjes moeten wegvallen. Carte blanche hoeft niet, daarover zijn we het eens. Maar laten we alsjeblief de mogelijkheden intact laten. Op dit moment worden initiatieven die broodnodig zijn, gewoon afgeblokt omdat allerlei regeltjes in de weg zitten. U kunt die wegwerken.

Vandaag worden ze belemmerd. De regeltjes moeten wegvallen. Carte blanche hoeft niet, daarover zijn we het eens. Maar laten we alsjeblief de mogelijkheden intact laten. Op dit moment worden initiatieven die broodnodig zijn, gewoon afgeblokt omdat allerlei regeltjes in de weg zitten. U kunt die wegwerken.

**De voorzitter:** Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

**Elke Van den Brandt (Groen):** Mijn beste wensen, minister. In de commissie Welzijn gaat het af en toe over u. Het gaat dan over belangrijke beslissingen van de minister van Welzijn, zoals de vermaatschappelijking van de zorg, opdat mensen beter voor elkaar kunnen zorgen. Soms botst dat op regelnevelij. Dat moet worden aangepakt. Enige tijd geleden hadden we het over pleeggezinnen die vluchtelingen wilden opvangen, maar dat niet konden omdat de regels het niet toelieten. Vandaag gebeurt hetzelfde met kangoeroewonen en met zorgwoningen. Minister, u kunt aanpassingen doorvoeren wanneer een probleem zich voordoet, maar is het niet beter dat u samen met minister Vandeurzen en minister Homans eens lekker gaat eten en proactief nadenkt over de ontwikkeling

van een beleid dat mensen aanmoedigt om de stap te zetten, zonder steeds te wachten tot er zich een probleem aandient?

**De voorzitter:** De heer Ronse heeft het woord.

**Axel Ronse (N-VA):** Voorzitter, minister, collega's, ook mijn beste wensen. Voorzitter, om mijn goede intenties te benadrukken: u kunt altijd op mij rekenen om later een zorgwoning te betrekken. Voor mijn fractie zijn zorgwoningen erg belangrijk. We zijn dus erg tevreden met de initiatieven van de minister betreffende de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), zodat er een meldingsplicht in de plaats van een vergunningsplicht komt en oude RUP's en BPA's geen hinderpaal meer zullen zijn. Mevrouw Van Volcem, als u eens naar de commissie Ruimtelijke Ordening komt, zult u zien dat we hard aan die problematiek hebben gewerkt. De heer Ceyskens heeft gelijk: een carte blanche kan niet. Een glijmiddel om nieuwe woningen te bouwen die geen zorgwoningen zijn, kan niet. Minister, zorgt u ervoor dat u in een omzendbrief aan de gemeenten duidelijk maakt wat de voorschriften zijn. Soms oordelen gemeenten over de plannen van kmo's te streng. Zorg ervoor dat gemeenten de nieuwe regelgeving soepel en flexibel toepassen.

**De voorzitter:** Mijnheer Ronse, ik ben benieuwd hoe u erbij zult lopen wanneer u 66 jaar bent.

Minister Schauvliege heeft het woord.

**Minister Joke Schauvliege:** Mevrouw Van den Brandt, we overleggen heel vaak, zowel met Welzijn, Wonen als Ruimtelijke Ordening, met als resultaat dat de Vlaamse Regering al twee keer aanpassingen heeft goedgekeurd. Het klopt dus niet dat we ons beperken tot het blussen van brandjes. We overleggen en werken met een visie. Het is zoeken naar een evenwicht. We passen de bepalingen aan. Ook zonevreemde woningen kunnen omschakelen naar zorgwonen, ook als dat in strijd is met een verkavelingsvergunning. Maar we willen wel een meldingsplicht invoeren. Dat kan erg eenvoudig. Men moet gewoon de gemeente melden dat iemand komt inwonen. Zo willen we vermijden dat er misbruik van de regeling wordt gemaakt. We willen huisjesmelkerij voorkomen. We geloven heel sterk in deze aanpak. Als het Vlaams Parlement dit definitief heeft goedgekeurd, zullen we daarover alle lokale besturen heel goed inlichten, met een omzendbrief, infomiddagen en infoavonden. We zullen de informatie ook ruimer verspreiden, zodat mensen die een initiatief willen opstarten, worden geholpen om dat te doen.

**Mercedes Van Volcem (Open Vld):** Voorzitter, minister, collega's, ik herhaal het: dit is positief nieuws. Toch wil ik waarschuwen. Wantrouwen tegenover mensen is niet altijd nodig. De carte blanche is een zeer mooie kaart.

Huisjesmelkers kunnen inderdaad niet, maar dat is meer een fenomeen in de rand dat ook de Wooninspectie kan controleren. Wonen-Vlaanderen doet ook controles, controleert ook oppervlakenormen, en ook de Vlaamse en lokale overheden doen controles. Die controle komt meestal na klachten waarbij men zegt dat er iets misgaat. Als er iets misgaat, minister, betekent dat niet dat bij het kernprobleem, de nood van mensen die klaar staan om hun ouders op te vangen, zorgbehoevenden, waarbij elke dag telt, men het wantrouwen mag laten voorgaan op een warm hart en een warme samenleving. Het is zeer belangrijk dat we proactief optreden. Het komt er nu eindelijk na vier jaar discussiëren. Dat is geen dag te vroeg. Misschien is dit wel wat ons scheidt van de rest, namelijk dat wij vertrouwen hebben in mensen en dat wij vinden dat controle en wantrouwen de facto nadien kunnen worden aangepakt. Dat mag geen mooie initiatieven in de wereld dwarsbomen.

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de onderwijsverstrekking aan jonge asielzoekers die worden overgeplaatst**

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Minister, het is al de vierde keer dat ik u onder vraag over de problematiek van kinderen in asielcentra die moeten sluiten. De eerste keer was dat op 15 juni, toen bekend was geraakt dat op dertig plaatsen, waarvan vijftien in Vlaanderen, collectieve opvangcentra zouden sluiten. Ik vroeg wat er gebeurt met de niet-begeleide minderjarigen of gezinnen met kinderen. Hoe zal hun schoolcarrière gegarandeerd worden en dergelijke meer?

U hebt toen geantwoord dat u die bezorgdheid deelde en dat u erop zult toezien dat de kinderen zouden worden overgeplaatst, maar met respect voor hun schoolcarrière, met respect voor de psychosociale begeleiding en met respect voor de sociale netwerken die ze hadden opgebouwd.

Begin juli is er een nota geweest van de kinderrechtencommissaris, die benadrukte dat men zich zorgen maakte, dat men wilde dat die sluiting gebeurde in het belang van de kinderen en met de nadruk op de aspecten die ik heb genoemd, namelijk de schoolcarrière, de netwerken enzovoort. In augustus was er een tweede nota van de kinderrechtencommissaris, die zei dat men een aantal signalen had gekregen dat het niet zo vlot verloopt, dat voogden komen klagen, kinderen niet op de hoogte zijn van hun overplaatsing en dat het allemaal zeer snel moet gebeuren. Er waren redelijk wat problemen. Ik heb u ondervraagd op 6 oktober. We hebben een hoorzitting gehad, maar dezelfde problemen bleven opduiken. Op 8 december heb ik u nog eens ondervraagd.

Minister, we zijn nu januari, en wat konden we lezen in de krant, zowel in Het Laatste Nieuws als in De Standaard? De Standaard kopte: 'Drie dagen, is dat genoeg om een gezin over te plaatsen?' Is dat mogelijk? Het antwoord is 'neen'. Gezinnen zijn niet op de hoogte van hun overplaatsing. Alles moet holderdebolder gebeuren. Kinderen kunnen geen afscheid nemen. Er worden afscheidsfeestjes georganiseerd waar ze niet eens naartoe kunnen, want ze moeten verhuizen. Minister, mijn vraag is zeer duidelijk: gaat u eindelijk iets doen, en zo ja, wat?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord

**Minister Hilde Crevits:** Collega Meuleman, ik verwijs naar onze bespreking in de commissie Onderwijs op 8 december. U vraagt of ik eindelijk iets ga doen, maar dan schrik ik wel wat. De Vlaamse Regering heeft in de voorbije periode enorm veel gedaan om op een schitterende manier te zorgen voor de best mogelijke integratie van jonge kinderen, kinderen die soms uit oorlogssituaties komen, in onze scholen.

De problematiek waar u naar verwijst, en u verwijst ook naar de kranten, gaat niet over het sluiten, maar de vermindering van de capaciteit. Voor het collectief centrum in Sint-Niklaas, Westakkers, is inderdaad afgesproken om de capaciteit van 500 naar 300 te brengen. Op zich vind ik dat een goede zaak, want ik heb al heel vaak gezegd dat ik het niet zo aangenaam vind dat gezinnen met kinderen opgevangen worden in collectieve centra. Ik ben er een groot pleitbezorger van om mensen zo snel mogelijk naar een lokaal opvanginitiatief te laten gaan. Hier zijn effectief een aantal gezinnen, met negen kinderen die secundair onderwijs volgen en zes kinderen die basisonderwijs volgen, naar een lokaal opvanginitiatief gegaan, niet allemaal in Sint-Niklaas maar ook in een aantal andere gemeenten.

Die verhuizing is gebeurd met volledige instemming van de ouders. Het OCMW argumenteerde dat het beter was om niet te wachten tot in de kerstvakantie.

Kerstdag viel al op de eerste zondag van de vakantie. Het OCMW stelde voor om het al een paar dagen voor de kerstvakantie te doen zodat men al aan de integratie kon beginnen werken. De keuze is dan inderdaad gevallen op één week voor de kerstvakantie. We hebben contact opgenomen met Fedasil. Fedasil heeft trein- en bustickets ter beschikking gesteld van de gezinnen zodat de kinderen nog naar hun oude school konden voor bijvoorbeeld het kerstfeest. Ik las in de krant dat dit toch – en ik begrijp dat wel – bij de school niet zo goed gevallen is.

Er is nog werk aan de winkel, mevrouw Meuleman, om de informatiedoorstroom naar de school optimaal te maken. Maar met het principe dat een gezin zo snel mogelijk uit een collectief centrum naar een lokaal opvangcentrum moet verhuizen, heb ik natuurlijk totaal geen probleem, dat zult u wel begrijpen. Dat het dan heel snel gegaan is, kunt u als positief of negatief ervaren, maar het belangrijkste is dat het gezin nieuwe kansen krijgt in een lokaal initiatief, kleinschalig en waar kinderen – denk ik toch – beter op hun plaats zijn.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Ja, maar de manier waarop laat veel te wensen over.

In Gent wordt het opvangcentrum 'het ponton' afgebouwd. Een Gentse school-directeur getuigt: "Vijf kindjes van het ponton zitten bij ons op school, eentje is vandaag na de kerstvakantie bij ons gestart als peuter, voor hetzelfde geld is hij morgen weer weg. Mijn kleuterjuffen liggen er letterlijk wakker van. Het gaat niet eens om al de moeite die wij als school en als team in deze mensen hebben gestoken, om hen een warm onthaal te geven, het gaat om de kinderen die al genoeg hebben meegemaakt. Eindelijk hebben ze stabiliteit gevonden, ze hebben hun eerste vriendjes in een vreemd land gemaakt, en dan moeten ze plots weer weg. Hoe leggen we dat aan die kinderen uit? Ze zitten al twee, drie maanden bij ons, ze hebben een lange weg afgelegd. De timing is gruwelijk, nauwelijks twee, drie dagen op voorhand krijgen de gezinnen te horen dat ze weg moeten. Hoe kunnen wij dan op een deftige manier afscheid nemen?"

Het gaat vaak om zwaar getraumatiseerde kinderen. Op een dag of twee, drie moeten ze veranderen van school. Ik vind dat geen manier van werken.

Ik weet dat Fedasil zijn best doet. Het onderwijs doet zijn best. Het lokaal overlegplatform (LOP) doet zijn best. In Gent hebben ze geprobeerd om zo goed mogelijk te anticiperen, maar de druk van minister Francken is enorm. Hij wil besparen op Fedasil – 22 miljoen euro – om zo rap mogelijk te kunnen zeggen dat de opvangcrisis opgelost is. Die druk maakt het onmogelijk om dit op een humane manier te doen.

U moet een duidelijk signaal geven, minister.

**De voorzitter:** De heer De Ro heeft het woord.

**Jo De Ro (Open Vld):** Minister, ik heb het in de commissie al gezegd: het principe om gezinnen met kinderen zo snel mogelijk in een lokaal opvangcentrum onder te brengen, daar staat mijn fractie 100 procent achter. Ik ken de kant van Onderwijs en van Binnenlandse Zaken, ik was er kabinetsmedewerker. Niemand zal me horen zeggen, dat het een eenvoudige zaak is. Maar de snelheid waarmee de uitvoering van het principe is gebeurd, was voor een aantal scholen een kaakslag voor de inspanningen die ze geleverd hebben, en voor de inspanningen – denk ik, vrees ik – die de Vlaamse Regering doet om traumabegeleiding te geven aan die kinderen. Dat was een van de positieve signalen die we net voor de vakantie kregen, en het zit ook in de begroting 2017. Dat wordt een beetje tenietgedaan.

Dat wordt een werkpunt als het stof opnieuw gedaald is voor de Dienst Vreemdelingenzaken en de scholen om de informatiedoorstroming beter te laten verlopen. De inspanningen op menselijk vlak mogen niet worden tenietgedaan.

**De voorzitter:** De heer Van Dijck heeft het woord.

**Kris Van Dijck (N-VA):** Mevrouw Meuleman, ik had heel veel begrip voor uw betoog, tot op het einde. Maar u hebt er dan een slot aan gebreid waarvan ik zeg: 't-t-t'.

De collectieve opvanginitiatieven waren noodzakelijk om die crisis op te vangen. Eenieder heeft steeds gesteld dat we die collectieve opvang zo snel mogelijk moesten afbouwen voor lokale opvang waar mensen kunnen gedijen. De meeste van die mensen, de meeste van die kinderen, hebben inderdaad traumatische ervaringen. Maar dat zal niet zijn door van Westakkers, Sint-Niklaas te verhuizen naar een lokaal initiatief ergens anders in Vlaanderen. Daar zal het trauma niet liggen.

Ik ben er ook van overtuigd dat zowel Fedasil als Onderwijs heel wat inspanningen heeft gedaan. Minister, u verwees ernaar: door de kerstperiode was het inderdaad heel moeilijk om ons te houden aan de richtlijn 'verhuizen tijdens de vakantie'. Fedasil garandeert ook nu nog inspanningen opdat die kinderen nog afscheid kunnen nemen. Laat ons niet vergeten dat het over vijftien kinderen gaat: negen jongeren uit het secundair onderwijs en zes uit het lager onderwijs. Die maatregelen willen we nemen, maar de gulden regel, zoals die is afgesproken, blijft overeind.

**De voorzitter:** De heer De Meyer heeft het woord.

**Jos De Meyer (CD&V):** Voorzitter, collega's, u zult mij niet kwalijk nemen dat ik niet herhaal wat ik hierover vroeger al in de commissie heb gezegd. U begrijpt dat ik deze vraag moeilijk kan laten passeren zonder mijn groot respect en mijn waardering uit te spreken voor de scholen en de leerkrachten van mijn stad, die zich de voorbije maanden hebben ingezet voor deze jonge mensen.

**Minister Hilde Crevits:** Dank u, mijnheer De Meyer. Ik ben het daarmee eens, trouwens.

Collega's, deze thematiek duldt weinig ruzie. Ik probeer nog eens samen te vatten.

Ik ben geen fan van het huisvesten van gezinnen met jonge kinderen in collectieve centra. Mevrouw Meuleman, ook als je in een collectief centrum zit, ook al is dat zeer goed bedoeld, is het goed dat dat een tijdelijke situatie is. Ik vind het niet goed dat mensen daar te lang in verblijven.

Ik onderstreep nog eens – en diverse collega's hebben daarnaar verwezen – dat de scholen enorme inspanningen hebben gedaan.

Mijnheer De Ro, ik ben het met u eens dat de informatiedoorstroming naar de scholen beter kan. Als je respect hebt voor de plaats waar kinderen in acute situaties opgevangen worden, dan verwittig je op tijd en dan organiseer je een fatsoenlijk afscheid. Fedasil zegt dat ze dat proberen, dat ze ticketjes hebben bezorgd, en dat ze met de trein konden gaan of met de bus, maar ik vind dat niet de ideale situatie. Ik deel dat puntje van kritiek. De vraag is op welke manier je dat beter doet. Het feit dat de kinderen moeten verhuizen, is eigenlijk een goede zaak omdat ze naar een lokaal initiatief gaan.

Mijnheer De Ro, op dat vlak volg ik u niet helemaal: de middelen waarin we hebben voorzien voor traumabegeleiding, kunnen overal worden ingezet. Kinderen die begeleiding nodig hebben, kunnen die middelen goed gebruiken. Als je in een lokaal initiatief zit, met ondersteuning van de lokale gemeenschap, kan dat net ook een stuk begeleiding zijn die er komt. Maar de begeleiding die je instant kreeg in het centrum... – natuurlijk, je leven krijgt opnieuw een shock als je moet verhuizen.

Collega's, om de discussie daarover hopelijk vandaag nog te sluiten: ik heb in december, tijdens de laatste vergadering, in het parlement gezegd dat ik zelf aan een impactanalyse voor de scholen werk. Niet alleen voor de gevallen waarop mevrouw Meuleman terecht wijst, waar het heel snel gaat, maar ook voor de andere situaties: hoe gaan de scholen daarmee om, hoe zit het met de nazorg, is er nog contact tussen de scholen, wat zijn de lessen die we eruit moeten trekken? Ik heb mij geëngageerd om dit eind januari voor te stellen in het parlement. Ik houd mij aan die timing. We zullen er uitgebreid over kunnen discussiëren, om te bekijken op welke manier we daarmee in de toekomst zullen omgaan en hoe we dat verder goed kunnen begeleiden.

Mevrouw Meuleman, ik heb mij nu geïnformeerd over het dossier dat in de krant stond, het dossier Sint-Niklaas. We zullen daarover informatie vragen. De man had al gezegd: 'Bij ons zal het rustig lopen.' Maar natuurlijk, voor mij is het echt wel relevant dat er werk wordt gemaakt van het zo snel mogelijk huisvesten van gezinnen met kinderen op een plaats waar ze voldoende privacy hebben en die hun ook enige duurzaamheid kan verschaffen in de huisvesting vandaag.

Dat punt over informatie, dat volg ik. We zullen dat opnemen in het overleg. Maar er komt dus deze maand nog een ruimere impactanalyse.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Minister, natuurlijk moet je kinderen zo snel mogelijk in pleeggezinnen en in kleine lokale initiatieven opvangen. Maar dan moeten die plaatsen er wel zijn. Op dit moment zijn die plaatsen er niet. De kinderen worden van het ene grote asielcentrum naar het andere gestuurd. Ze worden van collectief opvangcentrum naar collectief opvangcentrum gezonden. De staatssecretaris en het kernkabinet hebben in december nog eens beslist om nog een versnelling door te voeren, om nog maar eens de centra sneller te sluiten. Dan is het niet haalbaar, minister. Ik zal nog een aantal keer citeren uit een schitterend interview dat u hebt gegeven in De Zondag. Daarin zei u: "De uitdaging voor mij in 2017 is integratie, is een warme maatschappij, is mededogen."

Minister, u kunt geen mededogen tonen of een warme overgang krijgen indien de besparingsdruk van de Federale Regering zo groot blijft om de centra zo snel mogelijk te sluiten. Dat is niet menselijk.

Ik verwacht van u dat u de Federale Regering een heel duidelijk signaal geeft. U moet de Federale Regering vragen of ze wel kan inschatten wat de gevolgen zijn voor kinderen die een plaats op school moeten hebben. Ik verwacht van u een zeer duidelijk signaal aan de Federale Regering. *(Applaus bij Groen)*

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de discussie betreffende de hervorming van het secundair onderwijs en het halen van de vooropgestelde timing**

**ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken van de onderwijshervorming**

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp-a):** Minister, ik wens u een vreugdevol en constructief onderwijsjaar. Indien we de krantenkoppen van gisteren lezen, lijkt de hoop daarop echter niet zo groot. Ik heb gelezen dat de hervorming niet mag hervormen, dat de N-VA vindt dat er voor 2018 geen onderwijshervorming hoeft te komen en dat u de

enige bent die nog in een hervormd secundair onderwijs in 2018 gelooft. Dit is verontrustend.

Een grondige hervorming van ons secundair onderwijs is echt nodig. U deelt die analyse. Het aantal schoolverlaters zonder diploma in ons land ligt te hoog. Het aantal zittenblijvers moet omlaag. De waterval moet worden tegengegaan. Een betere en juiste studiekeuze vormt hierbij natuurlijk een essentieel element.

In mei 2016 hebt u een conceptnota gepresenteerd die naar ons oordeel te flets was. U hebt een aantal krijtlijnen geschetst. Nu, een aantal maanden later, is er binnen de Vlaamse Regering enkel nog gesteggel over eigenlijk alles. Er is discussie over de inhoud, over de wijze waarop de conceptnota moet worden geconcretiseerd en over de timing. Dit zorgt natuurlijk voor bijzonder veel onrust op het terrein.

Minister, ik heb een zeer concrete vraag. Het is uw voornemen het vernieuwd secundair onderwijs op 1 september 2018 in de steigers te zetten. Hoe zult u ervoor zorgen dat u dit concreet kunt waarmaken?

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Voorzitter, na de kerstvakantie stond er veel over ons onderwijs in de kranten. Het ging om het vastlopen van de onderhandelingen, maar er was ook het bericht dat er na de kerstvakantie 900 leerkrachten te weinig waren. In 2016 zullen er tweemaal zo veel vacatures zijn. We hebben tegen 2024 elk jaar 6000 nieuwe leerkrachten nodig. Ons onderwijs heeft gemotiveerde, geëngageerde leerkrachten nodig die met veel zin en motivatie les geven.

Minister, hoe zullen we die mensen in het onderwijs krijgen? Hoe kunnen we hen motiveren om positief voor het onderwijs te kiezen? Ze moeten immers kijken naar een schouwspel dat nu al jaren aan de gang is, de discussie over de hervorming van het secundair onderwijs. Ze zien dat de Vlaamse Regering, in plaats van het lerarenberoep te versterken, discussieert over het geslacht der engelen. Moeten het nu vijf of acht domeinen worden? Moet het domein klassieke talen of domein Grieks-Latijn worden? Zo discussieert de Vlaamse Regering al jaren over de hervorming van het secundair onderwijs. Probeert u de mensen maar eens warm te maken om op een positieve manier voor het onderwijs te kiezen.

Ik denk dat u, uw regering en een zekere partner in die regering het onderwijsveld in onzekerheid storten. Er is grote onduidelijkheid. De leerlingen, de leerkrachten en de schooldirecties weten niet of een richting zal blijven bestaan. Indien een richting blijft bestaan, weten ze niet wat de inhoud zal zijn, laat staan dat ze zich zorgen maken om de naam van die richting. Dat is wellicht nog het minste van hun zorgen.

Minister, wanneer komt er duidelijkheid? Indien de hervorming er in 2018 moet komen, lijkt dit me bijzonder dringend. Mogen we die duidelijkheid snel verwachten en, zo ja, zal die hervorming de kern van het probleem in ons onderwijs aanpakken? We moeten er immers voor zorgen dat de kwaliteit behouden blijft, dat de toppers goed blijven presteren en dat u de grote groep die nu achterblijft, meekrijgt. (*Applaus bij Groen*)

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord. (*Opmerkingen van Caroline Gennez*)

Mevrouw Gennez, u bent al aan het woord geweest. Ik ben even in de war.

Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Voorzitter, ik kan me inbeelden dat u wat onder de indruk bent als u naar mevrouw Gennez kijkt.

Mevrouw Gennez, u bent gebronzeeerd. U hebt duidelijk een goede vakantie gehad. Volgens mij hebt u een verblindend effect op de voorzitter, want u krijgt nu tweemaal het woord.

Alle gekheid op een stokje, het is goed dat u die vragen stelt, ik had ze natuurlijk ook verwacht vandaag, maar u hebt wat geheugenverlies, denk ik. We hebben als Vlaamse Regering in de maand juni conceptnota's afgeklopt. Die conceptnota's zijn eigenlijk een zeer getrouwe vertaling van het masterplan secundair onderwijs dat een paar jaar geleden al werd goedgekeurd. Een van die zaken die we moesten doen, was ervoor zorgen dat een nieuwe ordening, de matrix, halverwege 2016 klaar was. Ik heb me perfect aan die timing gehouden. Dan, zo stond ook in het masterplan, moesten we een heel brede consultatie met het veld doen. Het was dus niet genoeg om dat naar de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) te sturen. Neen, we moeten dat eigenlijk overal gaan vragen. Ik heb dat gedaan. Ik heb meer dan vijftig adviezen gekregen, adviezen van sectoren, adviezen van koepels, maar ook adviezen van scholen en scholengroepen die toch ook nog iets wilden zeggen. We zijn die adviezen nu heel nauwkeurig aan het lezen en zijn ook aan het bekijken hoe we daar nu verder mee moeten omgaan, want we hebben nu immers als Vlaamse Regering een nota goedgekeurd en als we bijsturen, moeten we er wel voor zorgen dat we dat op een verstandige manier doen. Dat vraagt wat tijd. Ik had dit dossier persoonlijk ook het liefst voor kerst volledig rond willen kunnen hebben, maar de tijd was er nog niet rijp voor. We zijn deze week de gesprekken aan het voortzetten. Gelukkig maken de kranten het beleid niet. We moeten dat doen binnen de Vlaamse Regering. Maandag was er een bijeenkomst van het kernkabinet. We hebben daar twee uur lang constructief gediscussieerd. Deze gesprekken gaan deze week verder. Ik hoop samen met vele anderen dat we daarover duidelijkheid kunnen verschaffen op heel korte termijn.

Het is zeker mijn bedoeling om op 1 september 2018 met het nieuwe schema van start te kunnen gaan in het eerste jaar van het secundair onderwijs. U weet dat het dan nog zes jaar duurt voor dat is uitgerold. Er is dus nog wel wat tijd. Mevrouw Gennez, ik ben het echter niet eens met uw stelling dat er nog maar weinig of niets is gebeurd. Het masterplan secundair onderwijs bevat 71 maatregelen en 57 daarvan zijn al in uitvoering. Ik verwijs naar, bijvoorbeeld, het duaal leren. Ik verwijs naar de manier waarop we proberen kinderen die achterstand oplopen in het secundair onderwijs, nu ook via time-ins opnieuw op het juiste pad te helpen. Mevrouw Meuleman verwees daarnaar. Er zijn al heel wat maatregelen in uitvoering of op het goede spoor om te worden uitgevoerd. U mag dus niet zeggen dat er in het secundair en het lager onderwijs niets gebeurt. Het is echter zeker mijn bedoeling om duidelijkheid te scheppen. U zegt allebei dat het belangrijk is voor het veld dat daar duidelijkheid over komt. Ik ben het daarmee eens, maar we moeten dat wel doen samen met de drie regeringspartijen. Ik weet, en kan u daarin geruststellen, dat elk van de drie regeringspartijen met heel veel ernst deze discussies voert. Het zijn niet alleen discussies. Het zijn ook inhoudelijke gesprekken. Ik geef een voorbeeld: maak je van de opleiding tot bakker of slager een technische of een beroepsopleiding? Bereidt dat enkel voor op de arbeidsmarkt of het gaat ook over voortstuderen? Het gaat over heel veel zaken. Sommigen zeggen daarover dat we over het geslacht van de engelen discussiëren, maar wees maar eens die jongere die net zo'n opleiding wil doen of aan het doen is. Dan wil je toch wel dat daar met zorg over wordt nagedacht.

Ik hoop dus dat we heel binnenkort hier allemaal in dit parlement kunnen discussiëren over het schema dat we hebben goedgekeurd, maar ik wil u wel herinneren aan het vorige debat dat we over de conceptnota hebben gehad. Toen hebben we met de meerderheid een zeer eensgezind standpunt ingenomen, en dat zal nu niet anders zijn. U moet ons echter wel ook de tijd gunnen om inhoudelijk die discussies ook in alle ernst te kunnen voeren – we zullen dat niet



doen samen met de journalisten – en ook te kunnen terugkoppelen naar de personen die ons advies hebben verleend. (*Applaus bij de meerderheid*)

**Caroline Gennez (sp.a):** Minister, ik twijfel niet aan uw goede bedoelingen. U zegt ook heel duidelijk dat dat moet ingaan op 1 september 2018, maar ik lees dan wel dat collega Daniëls zegt dat holderdebolder in onderwijs tot gedonder leidt. Ik vind dat een goede quote, maar 1 september 2018 moet niet voor hem. Dan is natuurlijk de vraag hoe u overlegt met de partners. Een consensus over die noodzakelijke hervorming is er al vijftien jaar. Al dertien jaar, met Leterme I, Peeters I en Bourgeois I, zit de N-VA mee in de regering, en dan zegt men 'ja, maar nu moeten we niet te rap gaan, we gaan wel overleggen, maar we zullen wel zien, misschien is die invoering op het terrein voor de volgende legislatuur'. Ik denk dat dat niet verstandig is, echt niet.

De methode die men dan toepast, beangstigt me eigenlijk nog meer, en dat is ook uit bekommernis voor u en uw positie. Men doet hier altijd zeer positief, van 'ja ja, we hebben het masterplan mee goedgekeurd, ja ja, we hebben een conceptnota mee onderschreven'. In de pers zegt men echter telkens het omgekeerde, met halve leugens of halve waarheden. Men zegt dat mensen Arabisch zullen leren in plaats van Latijn-Grieks, dat het aso zal worden afgeschaft.

Dat klopt gewoon niet. Er is één partij die blokkeert. Minister, hoe zult u dat tijt echt kunnen keren? (*Applaus bij sp.a*)

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Minister, ik ben het daar eigenlijk mee eens. Het is niet het veld, het zijn niet de koepels die zorgen voor vertraging. Het zijn niet de consultatierondes die zorgen voor vertraging. Er is een partij die zich een beetje gedraagt – ik weet niet wie kinderen heeft, de meesten onder ons – als een kleuter die niet wil gaan slapen. Dan willen ze nog een glas water, dan moeten ze nog een keer pipi doen... (*Gelach*)

En dat blijft zo duren, eindeloos, met alle truken van de foor, om er maar voor te zorgen dat ze niet moeten gaan slapen. Dat is wat er gebeurt met de onderwijshervorming. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

En dan is het tijd, minister, dat mama zegt: 'En nu ga je in bed en je komt er niet meer uit!' (*Gelach. Applaus bij sp.a en Groen*)

Of papa. En ik denk, minister, dat die tijd gekomen is. Ik denk dat het veld om die zekerheid smacht. De resultaten van internationale studies zijn er. De consensus is er dat de nood aan een hervorming groot is. Dus, minister, wanneer zult u die knopen eindelijk doorhakken en laat u zich niet meer gijzelen door die ene partij die geen hervorming wil, die niet wil dat iedereen de gelijke kansen heeft die hij verdient in ons onderwijs? (*Applaus bij sp.a en Groen*)

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Voorzitter, ik had u een sms gestuurd, omdat de vinger opsteken passé is. Maar blijkbaar hebt u die niet ontvangen.

**De voorzitter:** Ik gebruik mijn toestel niet tijdens de vergadering.

**Koen Daniëls (N-VA):** Maar ik wist niet hoe ik anders uw aandacht moest trekken om het woord te kunnen voeren. Ik heb dus toch maar mijn vinger opgestoken.

Collega's, ik vind het wat aandoenlijk. Mevrouw Meuleman, ik wil daar wat op voortgaan. Als ik, als vader, mijn kinderen in bed steek en ze zeggen dat ze pipi moeten doen, maar ik steek ze er toch in, dan heb ik één uur later gehuil en hebben ze toch in hun bed geplast. (*Applaus bij de N-VA*)

Dan denk je bij jezelf: 'Had ik maar even iets langer nagedacht en had ik ze toch maar even op het toilet gezet.' (*Applaus bij de N-VA*)

En dat, mevrouw Meuleman, is wat deze Vlaamse Regering aan het doen is. Wij willen inderdaad geen gebroddel, wij willen duidelijkheid. En duidelijkheid, mevrouw Meuleman, is ervoor zorgen dat het voor ouders, álle ouders, álle leerlingen, duidelijk is dat het niet Milieu is – want wat is dat dan? – maar Groenbeheer en Onderhoud. Dat het duidelijk is dat het Grieks-Latijn is en niet klassieke talen, want dat kan van alles zijn. En dat het duidelijk is dat het secundair onderwijs een geheel is, van het eerste secundair tot en met het zevende jaar. En daaraan, mevrouw Meuleman, zijn we nu hard aan het werken. (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** Mevrouw Helsen heeft het woord.

**Kathleen Helsen (CD&V):** Minister, collega's, mevrouw Gennez heeft heel duidelijk gezegd dat het al 13, al 15 jaar duidelijk is wat er moet gebeuren. Het is inderdaad jammer dat we in de voorbije jaren niet sneller zijn kunnen gaan. Het is inderdaad al 15 jaar duidelijk wat er moet gebeuren. Dat is een heel duidelijke vaststelling.

Minister, sinds vandaag moeten we u misschien de moeder van het onderwijs noemen. Ik zou u willen vragen om in alle ernst en in alle wijsheid, met alle elementen die vandaag op tafel liggen, de juiste keuzes te maken. Wij hebben de basis gelegd en het is belangrijk dat wij zo snel mogelijk, met heel de Vlaamse Regering, een stap vooruit kunnen zetten. Want het klopt dat het onderwijsveld op de duidelijkheid wacht die het ook verdient. Ik hoop dat u inderdaad als een sterke moeder van het onderwijs die Vlaamse Regering zult kunnen overtuigen. (*Applaus bij CD&V*)

**De voorzitter:** De heer De Ro heeft het woord.

**Jo De Ro (Open Vld):** Minister, ik bewonder de rust waarmee u hier al twee antwoorden gegeven hebt, op de vorige en op deze actuele vraag. Bij deze vraag bewonder ik die rust nog meer dan bij de vorige. De realiteit is dat u inderdaad zeer goed luistert naar het veld en de tijd neemt om dat te verwerken. Maar we beseffen nu met zijn allen dat het enthousiasme over een hervorming met druppels, nee, met emmers tegelijk wegstroomt in het veld.

Fatima, noch Ahmed, die op dit moment in mijn stad 40 procent kans hebben om geen diploma secundair onderwijs te behalen, zijn niet gebaat bij een discussie over hoeveel vakjes er in een matrix zitten, hoe een bepaalde richting zal heten of hoeveel richtingen er nog zullen zijn.

Ze hebben baat bij een goed kleuteronderwijs en een sterk lager onderwijs waar we belangrijke stappen hebben gezet, mede dankzij onze steun. Het is van belang hoe het studiekeuzeproces in de toekomst zal gebeuren. We moeten goede en voldoende leerkrachten hebben in het secundair onderwijs. Daar is nog werk aan de winkel. Vanuit onze partij zeggen we heel duidelijk: stop met symbool- en benamingsdiscussies, met discussies over het aantal studierichtingen en -domeinen en laat ons voortwerken aan wat echt werkt. We hebben er alle vertrouwen in dat we dat samen met u zullen doen.

**Minister Hilde Crevits:** Het is de eerste zitting van dit jaar en ik heb me inderdaad voorgenomen om me zeker niet door artikels of uitspraken te laten afleiden van de essentie waarmee we bezig zijn in de Vlaamse Regering. Mijnheer De Ro, deze regering heeft tijdens deze legislatuur al heel wat keuzes gemaakt. Keuzes die andere regeringen, waarin ik ook minister was, niet hebben gemaakt. Ik denk aan de extra middelen die kleuterscholen krijgen per anderstalig kindje dat er schoolloopt. Ik denk aan de dagen aanwezigheid die we vragen van

kleuters vooraleer ze naar het eerste leerjaar gaan. Ik denk aan de flexibele leerwegen die we mogelijk maken in de scholen. U geeft een beetje de indruk alsof er in het secundair onderwijs nog niets is gebeurd. Ik denk aan de begeleiding op maat die wordt gegeven aan kinderen. Als u het hebt over Fatima, dan kan ze nu al heel veel baat hebben bij de maatregelen van deze regering. Voor jongeren die niet zo graag fulltime op de schoolbanken zitten en die toch uitgedaagd willen worden en een diploma kunnen halen, is er het duaal leren. Sommigen doen daar kritisch over, maar we zien succes in de praktijk.

Toen ik hier aankwam, ontmoette ik een leraar uit een landbouwschool in Roeselare met een van zijn leerlingen. Ik zag geen uitgebluste man. Ik zag een bijzonder geëngageerde man die me wel heel veel succes heeft toegewenst. Hij heeft me gevraagd om hem de mogelijkheid te geven om in de toekomst op een sterke wijze met zijn landbouwschool te kunnen blijven werken. Ik vind dat een schitterende zaak. Daarover moet het gaan.

Ik zal me misschien nog wel opwinden, maar dan omdat beslissingen die we nemen net niet het effect hebben waarop ik hoopte. Ik denk, mevrouw Gennez, – en ook bij u rust daar een verpletterende verantwoordelijkheid – aan de integratie. We stoppen honderden miljoenen in de integratie van kinderen in scholen, maar toch levert het geen betere resultaten op bij de tweede generatie in vergelijking met de eerste. Hoe komt dat? Ligt dat aan de leerkrachten? Neen. Ligt dat aan het budget? Neen. Er moet ergens een klik zijn die mensen niet maken. Daar moeten we samen aan werken.

Ik ben vaak te vinden voor een grap, maar dit verdraagt geen discussies over pipi en kaka. Ik zal het onderwijs daar niet toe laten herleiden. (*Applaus bij de meerderheid*)

**Caroline Gennez (sp.a):** Minister, uiteraard moeten we blijven investeren, wat deze regering onvoldoende doet. We moeten het akkoord nu eindelijk eens duurzaam verankeren en de hervorming van het secundair onderwijs doorvoeren en er niet meer over praten. Ik ben het eens met mevrouw Helsen en de heer De Ro, maar dan hoor ik de heer Daniëls alweer vraagtekens plaatsen. Eerst moet een hervorming worden afgezwakt naar een modernisering. Dan moet er nog een opfrissing zijn. Nu is het nog een likje verf dat de lekkende leidingen moet dichten. Ik vrees dat u vrijdag op de ministerraad, als u tot een akkoord zou komen, een doos mag presenteren en dat zaterdag in de krant de N-VA-collega's heel blij zullen zijn omdat ze kunnen zeggen dat er in die doos niets zit en dat er zelfs geen strik rond moet, zoals dat ook het geval was bij de presentatie van de conceptnota. Dat is schuldig verzuim ten aanzien van het onderwijs, ten aanzien van de gemotiveerde leerkrachten en de netten die vragen dat u vooruitgang boekt.

Ik zal ook een directeur citeren uit een technische school die heel duidelijk zegt dat een hervorming van het secundair onderwijs die wat keitjes verlegt, de waterval niet zal stoppen. Daarover gaat het. Doe voort en doe het grondig! (*Applaus bij sp.a en Groen*)

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Minister, ik neem de hervormingen van het secundair onderwijs bijzonder ernstig. Het raakt me zeer persoonlijk. Er is niets belangrijkers voor die groep die we niet meekrijgen in ons onderwijs. We zouden er wakker van moeten liggen. Ik lig er met momenten van wakker. Daarom hoop ik dat er vrijdag echt geen flauw compromis uit de bus komt, dat er niet opnieuw iets komt waarbij de ene A zegt en de andere B, dat de politieke interpretaties uiteenlopen en iedereen er zijn waarheid in ziet. Neen, het moet een echte hervorming zijn.

Minister, het artikel in De Zondag was goed. Ik ga het inkaderen en er veelvuldig uit citeren. U zegt: "Integratie, daar wil ik op inzetten. Ik wil werken voor die

allochtone kinderen in het onderwijs. Ik was gechoqueerd toen ik de PISA-resultaten zag van de 15-jarigen. In Vlaanderen doet de tweede generatie allochtone kinderen het niet goed, wat betekent dat er iets misloopt. Ik wil dat benoemen. Ik kijk naar de resultaten. Ik zou kunnen zeggen: hé, we doen het toch goed. Maar neen, ik wil mijn ogen niet sluiten." Dat zijn allemaal citaten van u, minister. Laat het alstublieft niet bij die mooie woorden blijven, maar zorg dat de daden volgen. Ik kijk uit naar wat er uit de bus zal komen. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

**De voorzitter:** De actuele vragen zijn afgehandeld.

## **REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, wij pauzeren 5 minuten. Ik bied u graag een stuk Limburgse vlaai aan omdat ik vorige week 66 jaar ben geworden. Ik ben er zo gelukkig mee. *(Applaus)*

De vergadering is geschorst.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.44 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.01 uur.*

**ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het protocol van toetreding van de Regering van de Russische Federatie tot het Verdrag van 16 december 1988 inzake de bouw en werking van de "European Synchrotron Radiation Facility" (Europese synchrotronstralingsfaciliteit), ondertekend te Grenoble op 23 juni 2014 en te Parijs op 15 juli 2014 – 864 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2**

### **Algemene bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het protocol van toetreding van de Regering van de Russische Federatie tot het Verdrag van 16 december 1988 inzake de bouw en werking van de "European Synchrotron Radiation Facility" (Europese synchrotronstralingsfaciliteit), ondertekend te Grenoble op 23 juni 2014 en te Parijs op 15 juli 2014.

De algemene bespreking is geopend.

De heer De Croo heeft het woord.

**Herman De Croo (Open Vld):** Voorzitter, ik verwijs naar het verslag. Het is plezant om deze tekst eens te lezen. Dertien landen hebben dit verdrag ondertekend, waaronder de Zwitserse Bondsstaat, het Verenigd Koninkrijk, de Bondsrepubliek Duitsland, de Russische Federatie. Wij zijn de enige – het is heel typerend – waarvan de handtekening verklaart dat ze eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap verbindt. Dit werd opgemerkt door de minister en ik wil dit hier onderstrepen. Voor de rest geen commentaar.

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

### **Artikelsgewijze bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2015-16, nr. 864/1)*

– *De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, wat de subsidiëring van de infrastructuur van de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf betreft**  
**– 969 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2**

**Algemene bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, wat de subsidiëring van de infrastructuur van de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

**Artikelsgewijze bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (*Zie Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 969/1*)

– *De artikelen 1 tot en met 4 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brussee, Axel Ronse, Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy betreffende de doorstroom van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt**  
**– 821 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3**

**Bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brussee, Axel Ronse, Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy betreffende de doorstroom van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt.

De bespreking is geopend.

De heer Diependaele heeft het woord.

**Matthias Diependaele (N-VA):** Voorzitter, collega's, het maximaal inzetten van doctoraatsstudenten en -houders op de private arbeidsmarkt is een belangrijke uitdaging voor onze Vlaamse innovatieve kenniseconomie. Dit is vooral nodig om die kennis en innovatie nog verder te verankeren in Vlaanderen. We geven er ook zeer veel geld aan, via de overheid en via de kennisinstellingen. Het maatschappelijk rendement van deze investeringen moet dan ook worden gemaximaliseerd. En dat is niet evident: meer dan de helft van de jonge doctoraatsstudenten zegt een academische carrière te ambiëren maar in de realiteit komt ruim 80 procent op de private of internationale arbeidsmarkt terecht.

Om deze verwachtingskloof te helpen dichten en de kansen van doctorandi op de publieke, private en internationale arbeidsmarkt te maximaliseren, hebben we een voorstel van resolutie gemaakt met maatregelen om hieraan te verhelpen.

In het voorstel van resolutie wordt eerst een analyse gemaakt – zoals reeds kort toegelicht – en worden daarna aanbevelingen geformuleerd om de doorstroom van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt te verbeteren. De focus ligt op meer contact met het bedrijfsleven en arbeidsmarktgerichte coaching van doctoraatsstudenten via het meer arbeidsmarktgericht inzetten van de OJO-middelen (Omkadering van Jonge Onderzoekers).

Doctoraten zouden bijvoorbeeld meer gebaseerd moeten worden op concrete onderzoeksvragen vanuit bedrijven, en bedrijfsstages verdienen een duidelijker kader. Het praktijkgericht klaarstomen van doctoraatsstudenten vereist ook een cultuuromslag binnen onze Vlaamse universiteiten met een cruciale rol voor de promotor.

Ten slotte wordt gevraagd aan de Vlaamse Regering om in overleg te treden met de Federale Regering omdat de ondernemingszin door doctoraatsstudenten op dit moment wordt bemoeilijkt zowel door de criteria om toegelaten te worden tot een beurs, als door fiscale obstructies en onduidelijke statuten.

Collega's, ons voorstel van resolutie past mooi in de Europese voornemens. Zo heeft de Raad van de Europese Unie nog maar pas op 29 november 2016 een reeks conclusies aangenomen, meer bepaald uit de Verklaring van Bratislava, en die gaan over maatregelen om jonge onderzoekers te ondersteunen en de aantrekkelijkheid van een wetenschappelijke loopbaan te verhogen. Ook hier ligt de focus op de mobiliteit tussen de academische wereld en de private sector. Ook hier wordt gehamerd op het belang van zo veel mogelijk contactmomenten tussen onderzoekers en bedrijven. En terecht – zo staat het in ons voorstel van resolutie –, want enkel zo komen we tot een maximale valorisatie van het rijke innovatiepotentieel dat Vlaanderen kent.

Ik dank iedereen die heeft meegewerkt aan dit initiatief en ik hoop op een brede steun straks bij de stemming. (*Applaus bij de meerderheid*)

**De voorzitter:** De heer De Potter heeft het woord.

**Jenne De Potter (CD&V):** Ook ik wil de collega's bedanken die het initiatief hebben genomen en die hebben meegewerkt aan de totstandkoming van het voorstel van resolutie. In onze economie is innovatie van cruciaal belang. In het VRWI-rapport (Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie) over de doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt zijn er bepaalde vaststellingen gedaan. Een van die vaststellingen is dat ons land inzake wetenschappelijk onderzoek tot de Europese top behoort. Inzake innovatie zijn we geen Europese top, we zijn volger.

Uit die vaststelling is dit voorstel van resolutie tot stand gekomen en hebben we enkele aanbevelingen opgesomd. Ik wil er drie opnoemen. Een: extra inzetten op en sensibiliseren van universiteiten en sectorfederaties, aanmoedigen van universiteiten om hun studenten meer contacten te laten hebben met het werkveld, aanmoedigen van sectorfederaties om hun leden – onder andere kmo's – aan te sporen tot en het belang van wetenschappelijk onderzoek te laten inzien.

Twee: we moeten kmo's meer vertrouwd maken met de mogelijkheden van hybride mandaten. Dat zijn mandaten waarbij onderzoek aan de universiteit wordt gecombineerd met onderzoek in de tewerkstellingssector. Dat is belangrijk voor kmo's die vandaag weinig wetenschappelijk onderzoek en innovatie doen omdat ze er niet de middelen, maar vaak ook niet de kennis en interesse voor hebben.

Drie: de OJO-middelen zouden meer moeten worden gefocust op arbeidsmarkt, commercieel denken, ondernemerschap en contacten met het bedrijfsleven.

Dat zijn drie belangrijke aanbevelingen van ons voorstel van resolutie. Ik hoop op een brede steun daarvoor. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Veel jonge mensen die aan een doctoraat beginnen, dromen van een academische carrière. Toch is dat slechts voor weinigen weggelegd. Een van de zaken die we niet zomaar met een voorstel van resolutie kunnen beogen, maar die wel moet worden bewerkstelligd door de universiteit en de promotoren, is aantonen dat met een doctoraat wel meer kan gebeuren dan alleen aan de universiteit tewerkgesteld worden, dat een doctoraat en een doctoraathouder een serieuze meerwaarde kunnen betekenen voor de samenleving en dat de universiteiten niet losstaan van de samenleving. Een op tien doctoraathouders kan hopen op een academische carrière met een ZAP-mandaat (zelfstandig academisch personeel). De anderen moeten naar de niet-academische werkvloer. Er kan discussie over bestaan of we al dan niet optimistisch moeten zijn of dat we ons zorgen moeten maken.

Wij bekijken graag ook de positieve resultaten van bepaalde onderzoeken. De tewerkstellingsgraad voor doctoraathouders in de OESO-landen bedraagt 91 procent voor de leeftijdscategorie 25 tot 65 jaar. Dat is hoger dan voor de bachelors en de masters, waar het percentage 85 procent is.

Er is dus enerzijds het rapport van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI), maar er is ook de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), die onderstreept dat er weinig reden is om aan te nemen dat die cijfers niet voor Vlaanderen zouden gelden. Wat wel van belang is, en wat we met dit voorstel van resolutie willen doen, is mensen ervan bewust maken dat het succes op tewerkstelling in een niet-academische omgeving wel moet worden bewerkstelligd vanuit de doctoraatsopleiding zelf. Er moet dus een 'mind switch' gebeuren aan de universiteiten ten aanzien van die doctorandi, zodat ze ervan uitgaan dat er een brede wereld voor hen openligt, zodra dat doctoraat behaald is.

Daarom is het voor onze fractie, maar uiteraard ook voor de andere ondertekenaars, van belang dat de efficiëntie van de 'Doctoral Schools' moet worden opgedreven, dat de promotoren zich meer bewust moeten zijn van hun rol als coach van doctorandi, in meer opzichten dan alleen het volgen van het onderzoek zelf. Zij oriënteren hun doctorandi nu immers in hoofdzaak richting onderzoek en onderwijs – wat nodig en begrijpelijk is – met als doel het proefschrift met succes te kunnen afronden en verdedigen. Er is de publicatiedruk en er zijn de deadlines, maar daarnaast is er iets te weinig oog voor de start van de carrière van de promovendus als die de universiteit zal verlaten.

Ik maak daar nog een kleine kanttekening bij, collega's. Als bepaalde promotoren heel veel doctoraten moeten begeleiden, is het natuurlijk moeilijk om ook nog coach te zijn. We moeten dat ook in het achterhoofd houden en ons bewust zijn van andere taken die we nog hebben vanuit het beleid.

Ik geef nog twee punten mee vanuit onze fractie. Er moet aandacht zijn voor de nodige nuances. Een doctorandus bevindt zich in een andere situatie dan een doctoraathouder, en de mogelijkheden richting niet-academische arbeidsmarkt zijn van een andere orde voor iemand die uit de humane wetenschappen komt dan voor iemand die uit de toegepaste of exacte wetenschappen komt. Er zijn dus onderlinge verschillen. Het is nodig om daar een zekere aandacht voor te hebben.

Wat specifiek de doctorandi betreft, willen wij dat het ondernemerschap beter gestimuleerd wordt. We hopen dat de nodige stappen zullen worden gezet opdat doctorandi ten volle kunnen meestappen in een eigen onderneming, in een onderneming tout court, in een spin-off of als deeltijds freelancer, en dat de drempels die vandaag bestaan voor die onderzoekers, in de toekomst weg-gewerkt worden.

Ook vanuit onze fractie dank aan iedereen die meewerkte aan dit voorstel van resolutie.

**De voorzitter:** De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Namens de Groen-fractie wil ik de meerderheid ondersteunen in dit voorstel van resolutie. Wij kunnen dat straks zeker mee goedkeuren. Doctorandi en doctoraatsstudenten zijn mensen die onze samenleving een dienst bewijzen. Het zijn mensen die zich specialiseren in een bepaald aspect en die de kennis en de wijsheid in onze samenleving verdiepen. Dat is iets waar we allemaal dankbaar voor moeten zijn.

De doorstroom naar de academische wereld is, zoals collega Brusseel net aanhaalde, redelijk beperkt. Elk initiatief dat mee helpt om die mensen vlotter te laten doorstromen naar de arbeidsmarkt, is iets waar we met plezier mee onze schouders onder zetten.

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Ann Brusseel, Bart Van Malderen en Elke Van den Brandt betreffende de ontoelaatbaarheid van schoonheidswedstrijden voor kinderen – 860 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2**

**Bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Ann Brusseel, Bart Van Malderen en Elke Van den Brandt betreffende de ontoelaatbaarheid van schoonheidswedstrijden voor kinderen.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

**Katrien Schryvers (CD&V):** Voorzitter, collega's, in de lente van vorig jaar kwam het comité achter Miss België naar buiten met zijn ambitie om een Mini Miss België te organiseren, een wedstrijd vergelijkbaar met die van de alomgekende Miss België, maar waarbij alle deelnemsters meisjes zijn van 6 tot 10 jaar.

De aankondiging hiervan deed heel wat wenkbrauwen fronsen, omdat bij een dergelijke verkiezing veel aandacht gaat naar het uiterlijk vertoon. De verwachting was dat bij de verkiezing van de Mini Miss dezelfde nadruk zou worden gelegd.

Net dat bracht een grote bezorgdheid teweeg. Kinderen al op zo'n jonge leeftijd aanzetten om resultaten te behalen op basis van louter subjectieve criteria, hen blootstellen aan uitingen van oppervlakkigheid en onrealistische idealen die van



buitenaf worden opgelegd, baart velen grote zorgen. Deze elementen kunnen immers verstrekken gevolgen hebben voor het psychische en fysieke welbevinden van deze kinderen, die op zo'n jonge leeftijd overigens heel beïnvloedbaar zijn. Het zomaar gedogen van de organisatie van zo'n verkiezing staat dan ook haaks op de doelstellingen van Vlaanderen om mensen in hun welbevinden te versterken en om gezondheids- en welzijnsproblemen te voorkomen.

Diverse organisaties, onder meer het Kinderrechtencommissariaat, het Instituut voor Gelijkheid van Mannen en Vrouwen, maar ook pedagogen hebben hun bezorgdheid over de organisatie van dergelijke wedstrijden geuit, in het bijzonder wanneer ze een publiek karakter hebben. Niet alleen de deelnemende kinderen, maar ook de kinderen die het gebeuren volgen, zijn dan immers betrokken.

In alle commotie op dat moment oordeelde de arbeidsinspectie dat de organisatie van een dergelijke wedstrijd niet geoorloofd was. Ze verwees daarbij naar de Arbeidswet van 1971, die bepaalt dat het in ieder geval verboden is kinderen enige werkzaamheid te doen of laten uitvoeren die een nadelige invloed kan hebben op hun ontwikkeling op pedagogisch, intellectueel of sociaal vlak, hun fysieke, psychische of morele integriteit in gevaar brengt of die schadelijk is voor enig aspect van hun welzijn.

Een formeel verbod is er vandaag nog niet. Daarom vragen we in dit voorstel van resolutie om in overleg met de Federale Regering te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een dergelijk verbod, toch zeker voor deelnemers jonger dan 16 jaar, in de regelgeving te verankeren.

Gezien de vele inspanningen die er in Vlaanderen voor de geestelijke gezondheid worden geleverd, vinden wij ook dat er meer onderzoek moet worden gedaan naar de middellange- en langetermijneffecten en -effecten die wedstrijden die zich richten op schoonheid en uiterlijk, voor kinderen hebben. Het beleid inzake kinderen moet blijven inzetten op een positieve lichaamsbeleving en het bevorderen van het zelfvertrouwen.

Collega's, het voorstel van resolutie wordt kamerbreed gesteund en werd door meerderheid en oppositie samen ingediend. We zijn van oordeel dat kinderen veel beter gemotiveerd kunnen worden om zich te bekwamen in uitdagingen waarvoor ze zich intrinsiek interesseren of waarvoor ze getalenteerd of gedreven zijn, eerder dan dat ze beoordeeld worden op hun uiterlijk of elegantie. De urgentie van dit voorstel mag dan wel zijn afgenomen toen het organiserend comité uiteindelijk besloot de wedstrijd niet te laten plaatsvinden, maar vanuit het Vlaams Parlement willen wij met deze resolutie een duidelijk en blijvend signaal voor de toekomst geven.

**De voorzitter:** De heer Parys heeft het woord.

**Lorin Parys (N-VA):** Collega's, dit voorstel van resolutie is er een van het gezond verstand. Voor onze fractie is het belangrijk dat we een kind kind laten zijn. We moeten kinderen niet rangschikken naar schoonheid, maten en gewicht. We moeten jeugdig talent stimuleren en niet hun uiterlijke kenmerken evalueren. Want wat leert een kind uit een schoonheidswedstrijd? Dat het beter of slechter is op een schaal van uiterlijke kenmerken waaraan het nu eenmaal niets kan doen. Voor ons sturen dergelijke initiatieven dan ook een absoluut verkeerd signaal uit.

Daarmee kom ik meteen bij mijn tweede punt, waarnaar collega Schryvers ook al heeft verwezen. In ons beleid moeten we ten minste proberen consistent en consequent te zijn. Als we een hele reeks inspanningen doen op het vlak van geestelijke gezondheid, zowel voor volwassenen als voor kinderen, dan moeten we niet aan de andere kant dit soort initiatieven toelaten die net het omgekeerde doen.

We willen hierbij ook de rol van de ouders benadrukken. Er is niets mis wanneer een ouder de vurige wens heeft dat zijn kind schittert op basis van een talent. Ik wens het elk kind – en elke ouder – toe net dat talent te vinden waarin het goed is en dat ook te ontwikkelen.

Er is wel iets fundamenteel fout als men een kind van 6 jaar of ouder op een podium zet om de kleur van het haar, het gewicht, de maten en het uiterlijk in het algemeen als evaluatiecriteria te hanteren. De wensen en dromen van kinderen en hun ouders willen we als uitgangspunt nemen en op een gezonde manier stimuleren. Mijn fractie zal daarom met veel plezier dit voorstel van resolutie goedkeuren. In Vlaanderen is er geen plaats voor dit soort van initiatieven. (*Applaus*)

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Voorzitter, collega's, de mensen van CD&V en de N-VA hebben de problematiek grondig geschetst, ik zal niet in herhaling vallen. Mijn fractie vindt het belangrijk om dit voorstel te ondersteunen, want schoonheidswedstrijden voor meisjes die met heel wat make-up en kledij die aan volwassenkledij doet denken het podium worden opgestuurd, is ongezond. Mevrouw Schryvers zei het al: we moeten het signaal geven dat die mistoestanden, en dan meer specifiek de seksualisering van het jonge kind, niet kunnen. We steunen dus van harte dit voorstel van resolutie.

**De voorzitter:** De heer Van Malderen heeft het woord.

**Bart Van Malderen (sp.a):** Voorzitter, collega's, wij steunen uiteraard dit voorstel van resolutie. Ik dank iedereen die over de grenzen van meerderheid en oppositie heen aan de totstandkoming ervan heeft meegewerkt. Dit is een heel heldere uitspraak van het Vlaams Parlement. We trekken een streep in het zand. De directe aanleiding die aan de basis van dit voorstel van resolutie ligt, is weg. Maar ik denk dat we hiermee nu voor lange tijd een heel duidelijk signaal geven aan iedereen die het onkiese idee heeft om zo'n initiatief te nemen, dat hij dit Vlaams Parlement op zijn weg zal vinden. We geven zo ook het signaal aan alle overheden om met deze materie aan de slag te gaan. We zullen het voorstel dus met veel plezier goedkeuren.

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

## **VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over betere toegankelijkheid van gebouwen voor personen met een beperking – 1023 (2016-2017) – Nr. 1**

### **Verslag**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen over het verzoekschrift over betere toegankelijkheid van gebouwen voor personen met een beperking.

Mevrouw Taeldeman, verslaggever, heeft het woord.

**Valerie Taeldeman (CD&V):** Voorzitter, collega's, op 31 mei 2016 werd een verzoekschrift ingediend over betere toegankelijkheid van gebouwen voor personen met een beperking. Dit verzoekschrift werd op 2 juni 2016 ontvankelijk verklaard door de voorzitter van het Vlaams Parlement en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke

Kansen. Het verzoekschrift werd op 27 oktober 2016 aan de commissieleden voorgelegd.

Met het oog op de behandeling ten gronde besliste de commissie op 27 oktober 2016 om advies te vragen over dit verzoekschrift aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering. Op 18 november 2016 bezorgde de minister Homans haar advies aan de commissievoorzitter. Haar standpunt werd aan de commissieleden voorgelegd.

Op 15 december 2016 besprak de commissie het verzoekschrift samen met het regeringsstandpunt. De commissie sloot zich unaniem aan bij het regeringsstandpunt. Het zal aan de verzoeker worden overgemaakt.

**De voorzitter:** Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

### **VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het aanpassen van de administratieve en klachtenprocedure bij de verhuur van sociale woningen door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) – 1024 (2016-2017) – Nr. 1**

#### **Verslag**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen over het verzoekschrift over het aanpassen van de administratieve en klachtenprocedure bij de verhuur van sociale woningen door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW).

De heer Hendrickx, verslaggever, heeft het woord.

**Marc Hendrickx (N-VA):** Voorzitter, op 11 juli 2016 werd een verzoekschrift ingediend over het aanpassen van de administratieve en klachtenprocedure bij de verhuur van sociale woningen door de VMSW. Dit verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard door uzelf en voor verdere behandeling verwezen naar de commissie Wonen, waar wij dit op 27 oktober 2016 voorgelegd kregen met het oog op de behandeling ten gronde. Bij toepassing van artikel 101 van het reglement besliste de commissie om advies te vragen aan bevoegd minister Homans. Op 18 november bezorgde minister Homans haar advies aan de commissievoorzitter, waarna wij op 15 december het verzoekschrift samen met het regeringsstandpunt bespraken.

De verzoeker klaagt zich naar aanleiding van een concreet voorval over de gebrekkige leesbaarheid van de huurovereenkomsten bij de verhuur van sociale woningen en maakt in dat verband gewag van machtsmisbruik. Ook de geldende klachtenprocedure die hij een toonbeeld van onrecht en onmacht noemt, vindt in zijn ogen geen genade. Hij vraagt dan ook om de administratieve en klachtenprocedure bij de verhuur van sociale woningen door de VMSW aan te passen.

Commissievoorzitter Lorin Parys verwees naar het standpunt van minister Homans dat ter kennisgeving aan de leden werd voorgelegd. Na overleg sloten de commissieleden zich unaniem aan bij het voorgelegde standpunt, dat dan ook aan de verzoeker zal worden overgezonden.

**De voorzitter:** Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over goedkope woonvormen zoals de tiny houses**  
**– 1025 (2016-2017) – Nr. 1**

**Verslag**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Wonen, Armoedebelid en Gelijke Kansen over het verzoekschrift voor goedkope woonvormen zoals de tiny houses.

We brengen een verslag naar de plenaire vergadering uit respect voor mensen die de moeite doen om een verzoekschrift bij het parlement in te dienen. Maar er was een Limburgse communicatiestoornis tussen mevrouw Christiaens, de verslaggever, en mezelf. Daardoor brengt zij nu geen verslag.

Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het protocol van toetreding van de Regering van de Russische Federatie tot het Verdrag van 16 december 1988 inzake de bouw en werking van de "European Synchrotron Radiation Facility" (Europese synchrotronstralingsfaciliteit), ondertekend te Grenoble op 23 juni 2014 en te Parijs op 15 juli 2014**  
**– 864 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

*Stemming nr. 1*

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
106 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009, wat de subsidiëring van de infrastructuur van de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf betreft**  
**– 969 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

*Stemming nr. 2*

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
79 leden hebben ja geantwoord;  
27 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brusseel, Axel Ronse, Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy betreffende de doorstroom van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt – 821 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

*Stemming nr. 3*

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
106 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Ann Brusseel, Bart Van Malderen en Elke Van den Brandt betreffende de ontoelaatbaarheid van schoonheidswedstrijden voor kinderen – 860 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

*Stemming nr. 4*

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
106 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

**REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, ik wil u ter afsluiting allemaal een gezond, welvarend, creatief, inspirerend, motiverend en mededogend 2017 toewensen.

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 18 januari 2017 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

*– De vergadering wordt gesloten om 17.30 uur.*



**BIJLAGEN**

**Aanwezigheden**

## Aanwezig

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandembroucke, Koen Van den Heuvel, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants.

## Afwezig met kennisgeving

Francesco Vanderjeugd: ambtsverplichtingen;

Lies Jans, Els Robeyns, Ann Soete, Güler Turan, Christian Van Eyken, Sabine Vermeulen: gezondheidsredenen.

## Afwezig zonder kennisgeving

Sabine de Bethune, Gwendolyn Rutten

**Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**

## Stemming nr.1:

## JA-stemmen:

Imade Annouri, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Bert Maertens,



Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Bart Caron, Guy D'haeseleer, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen,

Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants